

1 / 2009 - Vapaa-ajattelijain liitto ry.

Vapaa Ajattelija

Esko Valtaoja:

Maailma ja sen selitys

Vapaa-ajattelijain liitto ry – Fritänkarnas förbund rf

PUHEENJOHTAJA

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

<http://jussikniemela.blogspot.com/>

VARAPUHEENJOHTAJA

Aki Räisänen

050 594 8501

aki.k.raisanen@kolumbus.fi

PÄÄSIHTEERI

Eino Huotari

044 081 6543

eino.huotari@kolumbus.fi

LIITTOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA

Olavi Korhonen

0500 556 010

olavi.korhonen@pp.inet.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Paula Vasama

0440 715 601

paula.vasama@vapaa-ajattelijat.fi

TOIMISTO

Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

Puhelin: 0440 715 601

Faksi: 09 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto on avoinna arkisin klo 11–15.

KOTISIVU

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

PANKKIYHTEYS

Sampo 800014-85180

(Lahjoitus- ja testamenttitili sama.)

KANSIKUVA

J.K. Niemelä

Vapaa Ajattelija

65. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

Toimitusneuvosto

Tapani Hietaniemi, Teuvo Pykönen,

Paula Vasama, Jaakko Wallenius.

Taitto

Tampereen seudun Työllistämisyhdistys

Etappi ry / Mediapaja

050 431 0077

mediapaja@etappi.info

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto

Neljäs linja 1

00530 Helsinki

0440 715 601

Faksi: 09 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu: 235 €

Puoli sivua: 135 €

1/8 sivua 50 €

Tilaushinta

25€/vuosi

Kuusi numeroa vuodessa.

Painopaikka

Kirjapaino Uusimaa

Painos

2300 kpl

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

Huhtikuussa 2009. Lehteen tulevan

aineiston tulee olla päätoimittajalla 15.3.

mennessä.

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta

lehden toimituksen ja julkaisijan

näkemyksiä.

Pääkirjoitus

Jussi K. Niemelä

Keisari ilman vaatteita

Paavi Benedictus XVI herätti joulun alla huomiota homoseksuaalisuutta törkeästi arvostelevilla kommentteillaan. Paavi vertasi homoseksuaalisuutta sademetsien tuhoon. Hän sanoi, että ihmistä itseään on suojeltava sukupuolirajat hämäävältä "itsetuholta".

Katolinen kirkko elää näiltä osin keskiajalla. On toki hienoa, että Paavi puolustaa sademetsiä, mutta hänen homoseksuaalisuutta koskeva väitteensä on tieteellisesti ja moraalisesti täysin päin mäntyä. Sen verran suvaitsevaisuutta maallistuneet tahot ovat katolilaisiin saaneet upotettua, että katolinen kirkko luulee pääsevänsä kuin koira veräjältä hyväksymällä homoseksuaalisuuden, mutta samaan aikaan tuomitsemalla homoseksuaalisen käyttäytymisen. Eli homoseksuaali saa rakastua oman sukupuolensa edustajaan, muttei saa harrastaa seksiä tämän kanssa.

Tässä näkyy selibaatissa eläneiden miesten kieroitunut epäloogiikka. Rakkauden huipentuma, seksi

si rakastetun kanssa, on aina ollut teokopyhille kirkonmiehille ongelma. Jo kirkkoisä Augustinus

tunnusti menneet irstailunsa kääntymyksiään kristityksi ja sen jälkeen hän ryhtyi innolla hekumimaan sekä häpäisemään ihmisen seksuaalisuutta. Voi sitä perverssyyden määrää, mikä uskonnollisten tahojen teksteihin on vuosisatojen aikana upotettu.

Meidän kotoinen kirkkomme on sentään hieman suvaitsevaisempi, vaikkakin samaa sukupuolta olevien ihmisten vihkiminen kirkossa herättää edelleen närää. Mutta kun Johanna Korhonen yritettiin nimittää Lapin Kansan päätoimittajaksi, tämäkin kupla repesi. Lapin kansa ei halunnut homoseksuaalia päätoimittajakseen. Taustalla on tietenkin umpikristillinen Raamatun tulkinta, toisin sanoen nojautuminen rautakaudelta periytyviin käsityksiin homoseksuaalisuudesta. Se on kuulemma syntiä.

Ihmisoikeudet saavat toistuvasti huutia uskontojen taholta. Vihreä lanka sai satikutia juutalaisyhteisöltä ja Bjarne Kalliksesta julkaistuaan Israelin toimia Gazan konfliktissa arvostelleen sarjakuvan, jossa Daavidin tähti rinnastettiin hakaristiin. Mieleen tuli heti Muhammad-pilakuvajupakka ja silloinen Ville Rannan oivallisen Muhammad-sarjakuvan törkeä sensuroiminen Kaltio-lehdestä.

Lähes samaan aikaan saimme lukea, että kohupoliitikko Geert Wilders joutuu Hollannissa oikeuteen Fitna-lyhytelokuvastaan. Häntä syytetään kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Kuitenkaan Fitnan katsottuaan ei voi kuin todeta, että Wilders sai todistettua juuri sen mitä halusi – islamia ei voi arvostella joutumatta hengenvaaraan tai oikeuden eteen. Jos Koraanissa on kohtia, jotka oikeuttavat Wildersin kaltaisten poliitikkojen vainoamisen ja uhkaamisen, se ei ole Wildersin vika.

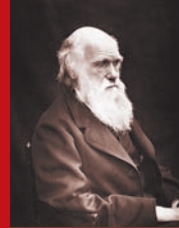
Wilders esittää elokuvansa lopussa ehdotuksen, että muslimien tulisi poistaa Koraanista kohdat, joita käytetään oikeuttamaan väkivalta ja sorto. Tästä hän saa syytteen kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Tämä olisi huono vitsi, ellei se olisi skandaali.

Maailma ja sen selitys

Jussi K. Niemelä

Professori Esko Valtaoja esitelmöi Darwin-symposiossa 15.11.2008 aiheesta "maailma ja sen selitys". Tavoilleen uskollisena esitelmöitsijä heitti piikkejä joka suuntaan ja yleisöllä oli hauskaa. Valtaoja kritisoi myös vapaa-ajattelijoiden liian kärkeviä kannanottoja kysymykseen Jumalan olemassaolosta. Osansa sai Jumalaa ja kreationismia tieteeseen ajava professorikollega Tapio Puolimatka, jolle Valtaoja julkisesti ehdotti Skepsis ry:n Huuhaa-palkintoa. Ehdotus kantoi hedelmää.

DARWIN-SYMPOSIO

14.–16.11.2008

MAAILMANKUVIEN KAMPPAILU

Valtaoja kertoi, että luettuaan Christopher Hitchensin kirjan Jumala ei ole suuri – Kuinka uskonto myrkyttää kaiken (WSOY 2008), hän melkein päätti liittyä takaisin kirkkoon. Esitelmöitsijän mielestä Hitchensin hyökkäävä uskontokritiikki on toisenlaista huuhaata.

– Ei haittaisi paljoakaan, jos jokainen pikkuisen ajattelisi, ennen kuin sanoo jotakin. Mehän emme oikeasti tiedä vastausta tähän kysymykseen.

Valtaoja kritisoi myös Espoon piispa Mikko Heikkaa viime syksyn Suomen Kuvalehden kolumnin osalta, ja vastaavasti, tasapuolisuuden nimissä, kärkeviä ateisteja.

– Haluan haastaa riitaa kaikkien kanssa, esitelmöitsijä vitsaili.

Valtaoja naulasi avausprovokaationsa Beatles-sitaattiin "Living is easy with eyes closed, misunderstanding all you see." Yleisö nauroi vatsa vääränä.

KESKUSTELUN JA TIETEEN PELISÄÄNNÖT

Professori kertoi, että kun keskustellaan uskonnosta ja tieteestä, pitäisi ensin tarkkaan miettiä, mistä uskonnosta ja mistä tieteestä, mistä jumalista ja mistä maailmankäsityksistä, puhutaan.

– Asiat eivät ole yksinkertaisia eivätkä ne tule siitä paremmiksi, että lähdetään siitä ajatuksesta, että vastapuolella on pelkkiä ääliöitä. Jos me jätämme maailmankuvien kamppailun taisteleville ateisteille ja fundamentalistikristityille, niin huonosti siinä silloin käy, Valtaoja polemisoi.

Esitelmöitsijä valotti tämän jälkeen sitä, ettei tavallinen tieteentekijä ole filosofi, vaan pikemminkin insinööri.

– Tieteentekijä tekee tiedettä sillä periaatteella, että jos se toimii, se on hyvää tiedettä, eikä siinä paljon silloin välitetä filosofiasta. Konkreettisella tasolla tieteeltä vaaditaan neljää asiaa, jotta opiskelijat ja tutkijat saavat julkaisunsa verrokkiarviosta läpi. Tieteeseen vaaditaan havaintoja, teoriaa, yksinkertaisuutta ja luonnollisuutta. Näille kaikille löytyy paljon hienompia nimiä, mutta tämä on sitä mitä arkijärki sanoo ja tätä yritän opiskelijoilleni korostaa.

Valtaojan mukaan havaintoja tarvitaan, koska yritämme selittää ja ymmärtää maailmaa. Jos kuvitellaan, että totuus löytyy korvien välistä, niin pie-

leen mennään rutkalla tavalla. Historiasta tiedämme lukuisia esimerkkejä siitä, että vaikka filosofi olisi kehittänyt kuinka hienon metafyyssisen rakennelman, se pääsääntöisesti on aivan päin mäntä.

– Tieteessä tarvitaan teoriaa. Ei riitä, että vain keräillään perhosia. Meidän täytyy ajan mittaan hankkia ymmärrystä, miksi perhoset ovat perhosen näköisiä, miksi ne ovat erivärisiä, mistä johtuvat yhtäläisyydet ja erilaisuudet; meidän täytyy saada kehitettyä biologiasta teoria, evoluutioteoria, ja myös kaikenlaista muutakin.

Yksinkertaisuus on Valtaojan mielestä hankala kohta, eikä hän ole kuulemma koskaan partaveitsijuttua ymmärtänyt. Tällä esitelmöitsijä viittaa kuuluisaan Occamin partaveitseeseen.

– Herra nimeltä Occam esitti aikoinaan, ettei pidä tehdä tarpeettomia oletuksia. Yksinkertaisin selitys havainnoille on yleensä ainoa, mikä kelpaa.

Neljäs periaate eli luonnollisuus on sitä, että kun mennään laboratorioon tai kaukoputken ääreen ja tehdään koe tai havainto, ei koko ajan tarvitse olla huolissaan siitä, että jokin korkeampi voima on pistänyt sormensa peliin ja räplännyt vähän jotain vipua. Tai esimerkiksi tehnyt jonkin yliluonnollisen ihmeen tai jotain muuta vastaavaa.

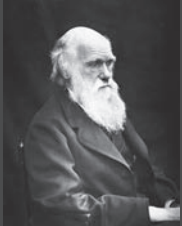
– Tämän monet ymmärtävät väärin. Sanonta "metodologinen ateismi" kuulostaa monen mielestä ikävältä, mutta myös kristityt työtoverini ovat metodologisia ateisteja. Eli hekään eivät oleta, että missään vaiheessa heidän pitkä tutkimusprosessiaan mikään yliluonnollinen ei työnnä sinne sormiaan.

VANHA SELITYS

Näistä lähtökohdista voidaan lähteä pohtimaan maailmaa ja sen selitystä. Valtaoja aloitti vanhasta maailmasta ja vanhasta selityksestä.

– Varmaan tunnette tarinan. Siinä oli se alku, perustettiin firma, oli hyvä idea, kaiken piti olla hienosti, mutta sitten tuli hankaluuksia henkilöstön kanssa ja ylin johto päätti ulkoistaa koko homman. Saavutettiin kuitenkin väliaikainen työ-sopu, mutta kuitenkin loppu on lähellä. Tässä se on tiivistettynä, länsimainen vanha kristinuskon maailmankuva.

Professorin ääneen tuli vitsin jälkeen vakavampi

DARWIN-SYMPOSI

14.–16.11.2008

MAAILMANKUVIEN KAMPPAILU

sävy kun hän jatkoi, että tästä perustarinasta on hyvin helppo tehdä erilaisia irvikuvia. Tarinaa on liian helppo aliarvioida.

– Jos ruvetaan katsomaan, mistä siinä vanhassa maailmankuvassa oikeastaan oli kyse, niin se oli kylä selkeästi virheellinen, mutta perustuu hyvin pitkälle samoille vaatimuksille kuin nykyinen tiedekin, havainnoille, teorialle ja yksinkertaisuudelle. Se mikä ei sovi nykytieteeseen on se, että tuolloin katsottiin olevan kaksi tiedon lähdettä, Raamattu ja luonto.

Valtaoja muistutti, että meidän täytyy kuitenkin muistaa, miten luonto tuossakin maailmankuvassa oli toinen osapuoli ja katsottiin, että molemmista löytyy sama teoria, sama Jumalan ilmoitus ja sama selitys maailmalle.

Vanha maailmankuva oli virheellinen siksi, että se perustui väärille lähtökohdille. Kuitenkaan tuon ajan ihmisillä ei ollut mahdollisuutta löytää oikeita lähtökohdia.

– Puuttui se yksi ratkaiseva tekijä, nimittäin havainto, Valtaoja totesi.

Hän lisäsi, että ilman havaintoja meillä ei ole teoriaa, ja ilman havaintoja sekä teoriaa me pakostakin valitsemme yliluonnollisen selityksen. Tämä on juuri sitä, mitä tavallinen ihminen tekee arkielämän psykologiassa.

– Kyllä me kaikki joskus haksahdamme tämänlaiseen yliluonnolliseen ajatteluun, lottokuponkia täytettäessä taikka joskus käy niin, että juuri kun ajattelee jotain ihmistä, tämä tuleekin kadulla vastaan. Tämä vaikuttaa helposti yliluonnolliselta.

UUSI SELITYS

Professorin mukaan myös uudesta maailman selityksestä löytyy irvikuvia. Tämä liittyy ”tieteen urheaan voittokulkuun”, jossa paha ilkeä kirkko teki kaikkensa ja poltti sankarillisia tiedemiehiä roviolla, jotta tiede ei olisi edistynyt. Mutta kuitenkin tiedemiehet saivat lopulta totuuden selville.

– Tämäkin on pelkkää höpöä ja huuhaata. Toki aina voidaan löytää uusia jalustalle nostettavia ajattelijoita, suurten oivallusten kehittäjiä, mutta lyhyesti sanoen homma lähti Nikolas Kopernikuksesta, joka muuten oli kirkonmies.

– Valtaoja jatkoi, ettei Kopernikus suinkaan lähtenyt kuvaamaan vanhaa maailmaa, vaan halusi vain nou-

dattaa yhtä tieteen periaatteista, yksinkertaisuutta.

– Vanha ptolemaiolainen maailmankuva, jossa kaikki kiersi maapalloa, edellytti suurta määrää ympyröitä, jotka kiersivät ympyröitä, jotka kiersivät ympyröitä jne., jotta planeettojen liike, aurinko ja kuu mukaan luettuna, saatiin selitettyä. Kopernikus katsoi, että yksinkertaisempi selitys on se, että kaikki kiertääkin aurinkoa. Kuten tiedämme, se piti paikkansa.

Esitelmöitsijä lisäsi, ettei Kopernikuksella ollut lainkaan havaintoja väitteensä perusteluiksi, mutta hän osui oikeaan noudattamalla yksinkertaisuuden periaatetta. Tästä vallankumous maailman selittämässä lähti. Myöhemmin saatiin jo havaintoja.

– Galileo Galilei suuntasi kaukoputkensa taivaalle, jolloin hän saattoi nähdä, että linnunrata koostuikin tähdistä, Jupiterilla on kuita, kuu ei ole sileä ja niin edelleen. Nyt meillä oli ensimmäistä kertaa havaintoja, joiden avulla voitiin ryhtyä luomaan uutta maailmankuvaa ja teoriaa. Sitten muuan heras istui puutarhassa ja katseli omenaa sekä kuuta ja oivalsi, että sekä omena että kuu tipahtavat koko ajan meidän niskaamme.

Valtaoja jatkoi, että usein sanotaan painovoimateorian olleen maailmanhistorian suurin oivallus ja Isaac Newtonin olleen maailmanhistorian suurin nero, joka eniten on vaikuttanut elämäämme.

– Ensimmäisen kerran ymmärrettiin, että kaikkialla maailmankaikkeudessa vaikuttavat samat pelisäännöt; nyt meillä oli yksinkertaisessa matemaattisessa muodossa selitys sellaiselle, jota filosofit ja teologit olivat vuosisatoja yrittäneet selittää. Miksi kuu kiertää maata? Tuossahan se on. Miksi omena putoaa puusta? Tuossahan se on. Tämä teki, eikä syyttä, suunnattoman vaikutuksen sekä aikalaisiin että myöhempisiin sukupolviin.

Valtaoja korosti, että Newton kehitti teorian ja etsi koko ajan inspiraatiota Jumalan suuren luomistyöstä, siitä, miten Jumala oli maailman säätänyt.

– Newtonkaan ei vielä ollut luopunut yliluonnollisesta. Hän ymmärsi, että kappaleet liikkuvat hänen vetovoimalakinsa alaisena, mutta hän myös katsoi, ettei selitys ole riittävä. Tarvittiin Jumala, joka aina silloin tällöin, oikein konkreettisesti, piti metafysiset sormensa peliin, ja asetti planeetat

rajoilleen. Muuten ne eivät pysyisi siellä. Kesti aika kauan, että saatiin matemaattisesti osoitettua, ettei tämä ole tarpeellista.

Esitelmöitsijä jatkoi, että Newton katsoi ettei maailmankaikkeus voi olla stabiili ilman, että Jumala pitää tähdet paikoillaan. Valtaoja kertoi, että itse asiassa vasta vähän aikaa sitten tiede on onnistunut selittämään, miksei maailmankaikkeus lsysähä kasaan kuin korttitalo.

LAKI ON SAMA KAIKILLE, VAI ONKO SITTEKÄÄN?

Yliluonnollisuudesta luopuminen kesti kauan ja vasta vähitellen opittiin hyväksymään se, että laki on sama kaikille.

– Tämä periaate voitaisiin hakata kallioon jälkipolville tai lähettää kirjoitettuna avaruuteen, tuohonhan se kaikki perustuu, totesi Valtaoja.

Laki, luonnonlait, ovat samat kaikille. Maailmaa ei hallitse loitsu eikä rukous, eivät myöskään ihmisten toiveet.

– Valaistuneinaan tiibetiläinen lama ei pysty levitoimaan, ei edes transendentiaalisen meditaation kurseilla, vaikka maksaisi itsensä kipeäksi. Painovoimalaki on sama kaikille, sitä ei kumota millään mahtikäskyllä, esitelmöitsijä totesi.

Näin yliluonnollisuus pyyhittiin pois maailman selityksestä. Sitä ei tarvittu mihinkään, koska laki oli aina sama kaikille.

– Tosin edelleen pohditaan sitä, voiko Jumala luoda niin suuren kiven, ettei pysty sitä nostamaan eli pystykö Jumala rikkomaan painovoimalakia. Mutta jätetään tämä pohdinta sivuun, Valtaoja veisteli.

Hän jatkoi kertomalla nuoresta herrasta nimeltä Albert Einstein. 250 vuotta Isaac Newtonin jälkeen Einstein oivalsi, että laissa on jotakin mätää. Oivallus ei ollut helppo, koska sen saaminen kesti näinkin kauan.

– Einsteinkaan ei oikeastaan välittänyt havainnoista yhtään mitään, häntä ajoi yksinkertaisuuden periaate. Hän vain halusi, että maailma olisi mahdollisimman yksinkertainen. Kuten Einstein oivalsi, laki ei olekaan sama junassa liikkuvalla ja asemalla olijoille. Tarkkaan ottaen Maxwellin yhtälöt eivät pidä paikkaansa, jotain on pielessä.

Valtaoja kertoi, että tästä seuraa hyvin yksinkertaisella tavalla suppeampi suhteellisuusteoria. Tästä perusoivalluksesta seurasi, että ymmärrämme elävämme neliulotteisessa aika-avaruudessa.

– Mutta tämä ei vielä riittänyt Einsteinille. Oli vielä toinen asia, jossa laki ei ollut sama kaikille. Einstein oivalsi, että on olemassa yksi ihmedieetti;

jos hyppää vaikka katolta, on lennon aikana painottomassa tilassa, ei tunne omaa painoaan. Voitte vaikka ensi kesänä kokeilla tätä uimalan hyppytornissa. Laittakaa jalkaanne vaaka, ennen kuin hypätte, ja kun katsotte vaakaa ilmalennon aikana, se näyttää nollassa.

Tämä havainnollistamisesitys kirvoitti yleisöstä remakat naurut, eikä suotta. Valtaoja heitti vielä lisää löylyä pohtimalla, voisiko tämän ihmedieetin kaupallistaa.

– Ottaen huomioon sen, mihin suuntaan yritysten rahoitus on menossa, ehkä sitä kannattaisi harkita, professori virnuili.

Tämä oivallus ei kuitenkaan Einsteinille kelvanut, koska lain täytyi olla sama kaikille. Eihän kukaan voi kumota painovoimaa sillä, että hyppää vaikka ikkunasta tai leijuu painottomassa tilassa avaruusasemalla. Tämä oli Valtaojan mukaan hie- man hankalampi asia selvittää. Einstein tarvitsi usean vuoden ja joutui käyttämään itseään parempia matemaatikkoja, ennen kuin ongelma ratkesi.

– Lopulta siitä yksinkertaisesta vaatimuks- ta, että laki on sama myös niille, jotka hyppi- vät ikkunoista, pullahti toinen meidän kahdes- ta suuresta todellisuuden teoriastamme, yleinen suhteellisuusteoria.

NYKYINEN KOSMOLOGIA

Esitelmöitsijä jatkoi ekvivalenssiperiaatteesta ja lisäsi, että jos yleinen suhteellisuusteoria ei pitäisi paikkaansa, maailma olisi monimutkaisempi kuin tällä hetkellä oletamme. Yleinen suhteellisuusteoria hallitsee kaikkia kappaleita joilla on massa.

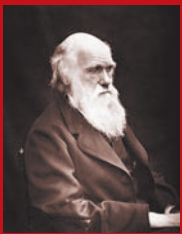
– Sieltä putkahti nykyinen kosmologia.

Maailmankaikkeus on hyvin suuri, mahdollisesti ääretön. Sitä ei voida ajatella vain kappaleina, se on täynnä massaa. Koska se on täynnä massaa, se on täynnä vetovoimaa, ja koska siellä on massaa ja vetovoimaa, sitä täytyy kokonaisuutenakin hallita samainen Einsteinin yleinen suhteellisuusteoria. Laki on sama kaikille, minulle, teille, omenalle, kuulle ja myös koko maailmankaikkeudelle.

Tämän jälkeen Valtaoja näytti Friedmannin yhtälöt, jotka osoittavat, että maailmankaikkeuden täytyy koko ajan olla joko laajenemassa tai supistumassa.

– Einsteinin mielestä tämä oli aivan pöljää, vaikka se seurasi suoraan hänen omasta teoriastaan, koska jokainen Einsteinin aikana tiesi, että maailmankaikkeus on ikuinen ja muuttumaton.

Maailmankaikkeus piti siis säilyttää muuttumattomana integroimisvakion avulla, mutta sitten tulivat jälleen havainnot. Edwin Hubble tutki avaruut-

DARWIN-SYMPOSI

14.–16.11.2008

MAAILMANKUVIEN KAMPPAILU

ta kaukoputkella ja totesi, että maailmankaikkeus laajenee.

– Einstein sanoi ”scheisse” ja kumitti pois ylimääräiset integroimisvakiot ja sanoi niitä elämänsä suurimmaksi erehdykseksi, Valtaoja valotti.

Myöhemmin kävi ilmi, että pimeän energian vuoksi erehdys ei ollutkaan niin suuri kuin Einstein oli ajatellut – tosin eri syistä, kuin Einstein oli olettanut. Esitelmöitsijä vitsaili, että tässä olisi Einsteinille vielä yksi Nobel tyrkyllä. Jos hän siis olisi vielä elossa.

– Maailmankaikkeus laajenee koko ajan, paisuu kuin mamman pullataikina uunissa, rusinagalaksit loittonevat siellä toisistaan, vaikkeivät liikukaan mihinkään. Ja kun laitetaan filmi pyörimään toisin päin, silloin tietenkin galaksit tulevat yhä lähemmäksi toisiaan. Siellä, filmin alkupäässä, häämöttää hetki, jolloin kaikki galaksit ovat olleet yhdessä. Maailma on ollut yhdessä ainoassa pisteessä, äärettömän pieni, äärettömän kuuma, järjelle mahdoton, muttei matematiikalle; alkuräjähdyks. Hops – ja maailmankaikkeus ilmestyi olemaan!

Valtaoja kertoi, että fysiikan laitoksen kahvipöydässä tämä selitys ei saa osakseen varauksetonta tukea, mutta onneksi havainnot jälleen kerran todistavat selityksen oikeaksi. Meillä on näet käytössämme aikakone, tavallinen kaukoputki. Valolla on äärellinen aika kulkea.

– Näemme kuun sellaisena kuin se oli runsas sekunti sitten ja auringon sellaisena kuin se oli kahdeksan minuuttia sitten. Jos nyt tulee iso musta koura ja pistää auringon taskuunsa, me huomaamme sen kahdeksan minuutin kuluttua, kun tulee pimeää ja vähän kylmäkin.

Valtaoja näytti kuvan galaksista, josta valo maapallolle on kulkenut 100 miljoonaa vuotta. Maassa olevan kaukoputken läpi näemme siis 100 miljoonan vuoden taakse menneisyyteen. Vielä kaukaisempi galaksi on neljän miljardin vuoden päässä.

– Tuolla näkyy kaukaisimmat pienet hituset. Sieltä valo on tullut lähes 13 miljardia vuotta, esitelmöitsijä lisäsi.

Siellä näkyy maailmankaikkeus, joka on hyvin erilainen nykyiseen verrattuna. Galaksit ovat syntyneissä ja maailmankaikkeus on paljon pienempi, tiheämpi ja kuumempi.

– Me voimme omin silmin aikakoneilla, suurimmilla kaukoputkilla, havaita, että maailmalla todella oli alkunsa. Sieltä se lähti. Siinä meillä on nykyinen maailmankuva. Hetkellä nolla, tulkoon valkeus, ja valkeus tuli. Maailmankaikkeus ilmestyi olemaan, lähti laajenemaan. 800 miljoonaa vuotta ja siellä jo kaukoputkillamme havaittavat pienennepienet hituset, ensimmäiset tähdet ja galaksit, loistavat taivaalla.

ELÄMÄN SYNTY JA KUOLEMA

Tämän jälkeen Valtaoja kertoi, että jos jättää siivomatta 10 miljoonan vuoden ajan, saadaan kasaan maapallon kokoinen pölyhiukkanen. Planeetoilla ei välttämättä ole siis kovin arvokas alku, hän vitsaili.

– Kuten tiedämme, maapallolla alkoi tapahtua omituisia asioita, joiden periaatteen Darwin oivalsi ensimmäisenä. Se oli evoluutio, luonnonvalinta. Molekyyli löysi molekyylin, ilmestyi elämän ensimmäinen Eeva, joka teki kopion itsestään. Aatami ilmestyi vasta pari miljardia vuotta myöhemmin, kun keksittiin seksi eli suvullinen lisääntyminen. Tämä luultavasti selittää sen, miksi miehet ovat niin alkeellisia olentoja naisiin verrattuna, pari miljardia vuotta vähemmän evoluutiota, esitelmöitsijä lohkaisi.

Valtaoja jatkoi, että nyt, 13,7 miljardia vuotta kaiken alusta, olemme ihmettelemässä maailmaa ja sen runsautta sekä etsimässä selitystä maailmalle. Loppu on kuitenkin lähellä.

– 500 miljoonaa vuotta tai ehkä jopa miljardi vuotta ja kuoleva aurinko korventaa maapallon. Valtameretkin haihtuvat kuiviin, elämä maapallolla käy mahdottomaksi. Lopulta aurinkokin kuolee, taivaalla loistavat vielä muut tähdet, mutta hiljalleen viimeisetkin niistä sammuvat.

Esitelmöitsijä kertoi, että kun on kulunut vielä hieman enemmän aikaa, vaikkapa miljoona kertaa enemmän kuin tähän asti, maailmankaikkeus on sangen himmeä paikka. Ja kun on kulunut vielä enemmän aikaa, niin ainekin katoaa, protonit hajoavat, mikäli hiukkasfysiikoihin on uskomisen.

– Hieman enemmän aikaa, niin mustat aukotkin haihtuvat, Stephen Hawkingin ensimmäisenä keksimän Hawkingin säteilyn kautta, tuommoinen ylikönet ja sata nollaa perään. Mutta itse maailmankaikkeus jatkaa vaan, meidän kokonaista kymme-

nen vuotta vanhan käsityksemme mukaan, laajenemista loputtomiin, iankaikkisesta iankaikkiseen.

Valtaoja tähdensi, että maailmankaikkeudella on ollut alkunsa, mutta sillä ei ole loppua. Hänen mielestään tässä vaiheessa on pakko ihmetellä, että jos maailmankaikkeuden on joku jumalolento luonut, niin miksi on luotu tällainen älytön maailmankaikkeus, jolla ei edes ole kunniallista loppua. Sen sijaan on luotu maailmankaikkeus, joka dementoituneena roikkuu letkuissa iankaikkisesta iankaikkiseen, jossa ei edes voi tapahtua enää yhtään mitään.

– Siellä muutamit kevyet hiukkaset ja orvot säteilykvantit hortoilevat kauempaan toisistaan kuin mitä galaksit ovat tällä hetkellä. Alku, mutta ei loppua, aivan älytön maailmankaikkeus.

Tämäkään ei vielä riitä. Professori jatkoi, että nyt eräät tutkijat ovat alkaneet epäillä meidän maailmankaikkeutemme olevan vain yksi kupla jossakin järjellemme, vaan ei matematiikallamme käsittämättömässä kokonaisuudessa, multiversumissa.

– Olemme kuin yksi kupla kosmisessa kaurapuurossa.

ONKO MAAILMANKAIKKEUDESSA TILAA JUMALALLE?

Valtaoja lähetti esitelmänsä tiimoilta terveisiä piispa Heikalle kysyen, mitä jumalaa Heikka on maailmankaikkeuteen ympäröimässä.

– On ihan selvää, ettei tällaisessa maailmankaikkeudessa ole tilaa alkeellisille luojajumalille, kuten vaikkapa Ukko ylijumalalle, Zeukselle taikka sille Vanhan testamentin psykopaatille, sille jolla lääkitys aina välillä petti, ja sitten tuli taas kansanmurha taikka sitten tapettiin välillä omakin väki; pääasia, että saatiin vähän säpinää aikaiseksi, esitelmöitsijä vitsaili.

Hän jatkoi pohdiskelua, onko maailmankaikkeudessa tilaa millekään jumaluudelle vai onko tässä kaikki. Valtaojan mukaan tästä loppujen lopuksi keskustellaan, kun keskustellaan maailmankuvista, tieteestä, uskonnosta, tiedosta ja uskosta.

– Yksi vastaus on tietenkin, että ei ole. Me olemme erkaantuneet niin kauas vanhasta naivista keskiaikaisesta maailmankuvasta, että höpsönähän sellaista pidetään, joka kuvittelee Ukko ylijumalan olevan vihainen kuin taivaalla salama välähtää. Höpsönähän me sellaistaakin pidetään, joka kuvittelee, että tuolla jossakin maailmankaikkeudessa Jumala huseeraa, olkoon sitten mikä tahansa.

Valtaoja lisäsi, ettei asioita ratkaista gallupeilla, mutta hän kertoi kuitenkin noin kymmenen vuotta sitten tutkijoille tehdystä kyselystä, jossa mm. kysyttiin, uskotko persoonallisen Jumalan olemassa-

oloon. Suomalaisille persoonallinen Jumala voi olla outo, mutta Valtaoja mainitsi sen olevan perinteisen amerikkalaisen uskonnollisuuden ytimessä.

– Amerikkalaisista 92 % vastasi, Suomessa tämä taisi jäädä alle 50 prosentin, riippuen vähän miten kysymyksen muotoilee. 39 % tutkijoista kannatti, huippututkijoista (en tiedä miten se oli määriteltä) vain 7 %, eli mitä korkeammalle urallaan edennyt tutkija, mitä enemmän maailmasta tietää, sitä vähemmän näkee tilaa omassa henkilökohtaisessa elämässään millekään yliluonnolliselle tai ainakaan perinteiselle kristillisyydelle.

Professori jatkoi vertailemalla samaa kyselyä huippututkijoille vuodelta 1914 ja 1933. Niistä ilmenee selkeä laskeva trendi ja jos laaditaan ennuste, vuonna 2028 ei pitäisi olla ainuttakaan huippututkijaa, joka uskoo mihinkään yliluonnolliseen tai perinteiseen Jumalaan.

– Mutta koska olemme täällä yhden sortin herätyskokouksessa, ainakin kun katson ketä tänne on kutsuttu puhumaan – vastapuoli näet loistaa poissaolollaan – niin täytyy myös muistuttaa, ettei näitä hommia gallupeilla ratkaista. Eikä se vastapuoli suinkaan ole mikään nollajoukko. Tunnen monia syvästi kristittyjä tähtitieteilijöitä ja yksi heistä, entinen opiskelijani, on tällä hetkellä töissä maailman huippuobservatoriossa.

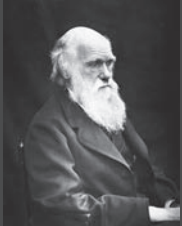
SUURIA KYSYMYKSIÄ

Valtaoja tähdensi, että asia ei ole yksinkertainen eivätkä ne, jotka uskovat, ole niitä, jotka ovat pistäneet aivonsa narikkaan. Hän jatkoi kysymällä, onko meillä nyt selitys.

– Tämähän on aivan uskomaton saavutus – kuinka me ymmärrämme maailman, maailmankaikkeuden historian, kosmologisen evoluution, fysiikan evoluution, elämän evoluution ja niin edelleen. Itse asiassa niitä asioita, mitä nyt tiedämme ja joita opettavat opiskelijoille tähtitieteen peruskurssilla, ei edes aavisteltu eikä niistä mainittu mitään silloin kuin minä aloitin opiskelun vajaan 40 vuotta sitten.

Professori lisäsi, että tämä on uskomaton saavutus jota ei voi eikä pidä vähätellä, vaikka tietenkin kaikenlaiset fundamentalistit ja hihhulit sitä koettavat jatkuvasti tehdä.

– Mutta emmehän me tietenkään ole maailmaa selittäneet. Meillä on kaksi suurta teoriaa, viime kädessä kaikki, mitä maailmasta tiedetään, jää näihin kahteen; yleinen suhteellisuusteoria ja kvanttifysiikka. Tämähän on likainen pieni salaisuus, että nämä ovat ristiriidassa keskenään. Todellisuudessa meidän maailman teorianne ovat vääriä. Ne toimivat kyllä hyvin omissa oloissaan, ei tarvitse kuin tempais-

ta kännykkä taskusta niin GPS-paikannus toimii, koska siinä on otettu huomioon yleisen suhteellisuusteorian vaatimat korjaukset. Ja koko elektroniikka toimii sen takia, että siinä on sovellettu kvanttifysiikkaa.

Valtaaja jatkoi, että kuitenkin, kun mennään äärimmäisiin olosuhteisiin, joihin täytyykin mennä kun etsitään syvimpiä selityksiä, teorit ovat ristiriidassa. Esimerkkinä hän esitti alkuräjähdyksen. Maailmankaikkeus noudattaa yleistä suhteellisuusteoriaa, mutta maailmankaikkeuden alkuhetkillä, sen ollessa hyvin pieni, atomin mittaluokkaa, sen on täytynyt totella kvanttifysiikkaa.

– Äiti sanoi ”älä istu”, isä sanoi ”istu vaan”. Totellako kvanttifysiikkaa joka sanoo ”tee näin” vai suhteellisuusteoriaa, joka sanoo ”tee noin”? Me emme tiedä, mikä on oikeastaan pohjimmainen syy, miksi emme voi sanoa mitään siitä, mitä tapahtui hetkellä nolla. Sen jälkeen homma on haukotuttavan helppoa, arkipäivän fysiikkaa. Sen voi jättää niille Kari Enqvisteille ja muille pohdittavaksi, esitelmöitsijä tölväisi.

Hän lisäsi, että mihinkään perimmäisiin kysymyksiin maailmankaikkeuden alkuhetkestä, mitä tapahtui hetkellä nolla, tai oliko jotain sitä ennen, ja onko tällainen kysymys edes mielekäs, meillä ei ole vastauksia, koska meiltä puuttuu teoria. Kukaan ei ole vielä pystynyt yhdistämään kvanttifysiikkaa ja suhteellisuusteoriaa.

– Mustiin aukkoihin, joita tutkin työkseni, pätee sama juttu. Musta aukko on massiivinen kappale joka on luhistunut sen vuoksi, että yleinen suhteellisuusteoria on käskennyt sen luhistua. Mutta kun hypähtään mustaan aukkoon sisälle, jossa jossain vaiheessa musta aukko on supistunut niin pieneksi, että se on atomin mittakaavassa, jolloin se resukkaa ei tiedä mitä sen pitäisi tehdä, koska suhteellisuusteoria käskää sen tekemään yhtä ja kvanttifysiikka toista. Sen vuoksi emme tiedä, ovatko mustat aukot esimerkiksi madon reikiä toisiin aikoihin, toisiin paikkoihin tai vaikkapa toisiin maailmankaikkeuksiin. Meidän selityksemme maailmasta ei ole valmis.

Valtaaja mainitsi yrityksiä, esimerkiksi erilaiset säieteoriat. Samassa yhteydessä hän totesi, että yhden sortin tiedeuskovaisuutta on se, että on vain ajan kysymys, koska löytyy kaiken teoria, joka selit-

tää ihan kaiken. Säieteoriat ovat yksi tällainen yritys. Niissä on kuitenkin huomattavia ongelmia ja näiden tiimoilta käydään tällä hetkellä raivokkaita tiedesotia.

– Säieteoreetikot ovat vastustajien mielestä pistäneet vielä teologiastakin pahemmaksi; ennemmin ollaan valmiit hyväksymään genesis kuin säieteoreetikkojen toivottoman monimutkainen selitys maailmalle, Valtaaja heitti.

Lopuksi hän palasi luonnolliseen ja yliluonnolliseen. Kosmologiassa ja suhteellisuusteoriassa unohtuu helposti, että se on järjenvastaista. Kukaan meistä ei pysty aistimaan neliulotteista aika-avaruutta. Maailman todellisuus on jotain, mitä ihmismieli ei tajua. Sama pätee kvanttifysiikkaan. Professori kertoi, että filosofissa on oma pikkuinen kotiteollisuutensa, kvanttifysiikan loogikot, kvanttilogiikka ja niin edelleen.

– Minulla oli yksi opiskelutoveri, joka ryhtyi kvanttiloogikoksi, enkä ikinä ymmärtänyt sanaakaan siitä, mitä hän puhui, teki, tai hänen väitöskirjastaan, Valtaaja tokaisi.

Hän painotti, että sekä kvanttifysiikka että suhteellisuusteoria johtavat asioihin, joita järkemme, aistimme ja mieleemme eivät tajua. Valtaaja muistutti, että tämä kannattaa pitää mielessä, kun pohditaan, millainen on lopullinen selitys maailmalle. On suuri joukko perimmäisiä kysymyksiä, joihin ei kenties saada koskaan vastausta. Voi olla, ettei Homo sapiens yksinkertaisesti kykene saavuttamaan perimmäistä totuutta, oikeaa kuvausta maailmasta, ja kun uusia teorioita tulee, mikään ei tällä hetkellä kerro, ovatko ne kenties vielä nykyisiä säieteorioita vaikeatajuisempia.

– Viimeisenä esitän vertauksen maailmankaikkeuden iästä. Millimetri on miljoona vuotta, salin seinästä seinän on 13,7 metriä. Maailmankaikkeuden ikä on 13,7 miljardia vuotta ja tässä meillä on blondin hius, ei siksi, että tämä olisi blondivitsi, vaan siksi, että vaaleat hiukset ovat hieman tummia ohuempia. Koko ihmisen kirjoittamaton ja kirjoitettu historia, 200 000 vuotta, on tässä mittakaavassa blondin yhden hiuksen paksuus. Verratkaa tätä maailmankaikkeuden historiaan. Tuntuuko uskottavalta, että olemme saamassa selville, mitä tällä todella on tekeillä? Kiitos!

Hyvän puolella, pahaa vastaan

Iivi Anna Masso

YouTube- ja Google-aikakautena maailman tapahtumat valuvat olo- ja työhuoneisiimme suurten medioiden tietosuodattimien ohi. Amatööriutuanto osallistuu propagandasotaan muun median tavoin, mutta se antaa katsojalle enemmän eväitä tehdä omia johtopäätöksiä kuin tietoaannoksia sopiviksi annoksiksi valmiiksi puksutetut valtamediat.

Israelin ja Hamasin sodan aikana länsimaissa on pidetty kymmeniä mielenosoituksia puolin ja toisin. Kuolemaa vihollisille julistavia osapuolia löytyy jostain syystä vain ”sodan vastustajien” joukosta. En ole nähnyt yhtään ”kuolemaa arabeille” tai ”alas Palestiina” huutoa. Israelin itsepuolustuksen oikeutta tukevissa mielenosoituksissa pidetyissä puheissa vaaditaan rauhaa sekä arabeille että juutalaisille.

Israelin vastaisissa mielenosoituksissa sen sijaan ”kuolema juutalaisille, kuolema Israelille, kuolema USA:lle ja kuolema Tanskalle” kuuluu vähän väliä. Nyt rauhanpuolustajat voivat vedota oikeutettuun raivoon, jonka aiheuttaja on Israel jo lähes tuhat kuolonuhria aiheuttaneilla iskuillaan. Olisiko kukaan hyväksynyt samalla tavalla ”kuolema muslimille” tai ”kuolema arabeille” -huutoja oikeutettuna raivona syyskuun 11. päivän jälkeen? Emme tiedä, koska sellaisia huutoja ei silloinkaan kuulunut.

Mielenosoituksissa punalippuja ja Che Guevara -julisteita kantavat vasemmistolaiset marssivat rinta rinnan Hamasin ja Hizbollahin lippuja kantavien muslimiradikaalien kanssa. Suomessakin aiheellinen keskustelu sodassa sallittujen keinojen rajoista luisuu helposti väittelyyn koko Israelin olemassaolon oikeutuksesta. Monet historialliset faktat, kuten Ottomaanin vallan jälkeisen Palestiinan alueen jako arabi- ja juutalaisvaltioiksi, arabimaista karkotettujen juutalaispakolaisten suuri määrä ja arabinaapurien toistuvat hyökkäykset Israeliin, unohtuvat tai jätetään tahallaan mainitsematta.

Myös konfliktin uskonnollista luonnetta vähätellään. Myötätunto palestiinalaisia kohtaan saa monet kohtelevaan Hamas-järjestöä alueen arabien legitiiminä edustajana ja varteennotettavana keskustelu-

kumppanina. Hamasin vastuuta konfliktin lietsojana ei huomoida. Hamasin peruskirja, joka tihkuu sekä uskonnollista paatosta että natsityylistä juutalaisvihaa, vaatii ehdottomasti juutalaisten hävittämistä koko alueella. Hamas ei suostu perääntymään julistuksesta, joka ilmoittaa Muslimiveljeskunnan perustajan Hassan al-Bannan suulla: ”Israel on olemassa, kunnes islam hävittää sen.”

Hamasin ymmärtäjät unohtavat senkin, miten järjestö kohtelee arabiveliään ja -siskojaan: väkivalta naisia, homoseksuaaleja, kristittyä vähemmistöä ja poliittisia kilpailijoita eli Fatahin kannattajia vastaan; kunniamurhia, lasten uskonnollis-sotilaallista aivopesua, pakkokäännytyksiä, siviilien käyttöä ihmiskilpinä ja lasten käyttöä itsemurhapommittajina. Tätä selitellään palestiinalaisten ahdingolla, huomaamatta, missä määrin Hamas itse aiheuttaa sitä ahdinkoa paitsi välillisesti, myös suoraan.

Israelin voimakkaan vastahyökkäyksen aiheuttama ahdistus on ymmärrettävää, koska yksikin siviiliuhri, etenkin lapsiuhri, on aina liikaa. Mutta tilanne tuskin paranee Hamasin tekoja ymmärtämällä ja sen ohjelman myötäilyllä eli Israelin olemassaolon oikeuden kieltämisellä. Vasemmiston tukea uskonnolliselle äärioikeistolle on vaikea selittää pelkällä hyvyydellä. Taustalla on piilevä juutalaisviha, jota kaikki eivät edes yritä peitellä.

Mielenkiintoista onkin nähdä, kuinka pitkälle vasemmiston solidaarisuus ääriliikkeiden kanssa ulottuu. Eräissä Floridassa videoidussa mielenosoituksessa hijabiin pukeutunut nainen huutaa juutalaisille: ”Palatkaa takaisin uuniin, te tarvitsette vain isompaa uunia”. Kööpenhaminassa nuoret tanskalais-arabimiehet huutavat paitsi ”Allahu Akbar”, myös ”Heil Hitler”. Onko tämäkin jaloa sodanvastusta raivoa, jota tulisi vain ymmärtää?

Sodan syitä ja erilaisten väkivaltatekojen taustaa on tutkittava avoimesti ja monista näkökulmista. Jokaisen ajattelevan ja tuntevan ihmisen on helppo olla tappamista vastaan. Silti maallisen politiikan, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien puolustajien on syytä olla tarkkana paitsi siitä, mitä he vastustavat, myös siitä, kenen ja minkä puolelle he asettuvat.

Onko Intelligent Design tiedettä?

Jaakko Wallenius

Yhdysvalloissa syntynyt Intelligent Design -aatetta eli "älykästä suunnittelua" ajava liike esittää ID:n olevan perinteisten tieteellisten teorioiden kanssa kilpaileva uusi tieteellinen teoria. Sitä se ei kuitenkaan ole, sillä ID on todellisuudessa vain uskonnollisesti perusteltu näkemys siitä mitkä nykyisen tieteen tuloksista ovat ristiriidassa erään uskonnollisen ideologian perusväitteiden kanssa.

Intelligent Design -liike syntyi, kun yhdysvaltalaiset oikeusistuimet totesivat, että uskonnon ja valtion täydelliseen erottamiseen perustuvasa amerikkalaisessa järjestelmässä ei kreationismin kaltaisia puhtaita uskonnollisia oppeja voi opettaa julkisin varoin ylläpidetyissä kouluissa. Intelligent Design -liikkeen perustajat keksivät ryhtyä väittämään, ettei kyse olekaan uskonnollisista opeista, vaan kilpailevasta "tieteellisestä teoriasta", jolloin sitä voitaisiin opettaa myös kouluissa.

TEMPLETONIN SÄÄTIÖ JA PALKINTO

Peliin mukaan tuli pian myös upporikkaan uskovan John Templetonin perustama säätiö, joka ryhtyi tukemaan uskomattoman avokätisesti niitä tiedemiehiä, jotka päättävät asettaa uskonsa vaatimukset etualalle ja ryhtyä sovittamaan myös tiedettä tämän uskon kanssa yhteensopivaksi.

Säätiö jakaa peräti kahden miljoonan dollarin suuruisia palkintoja henkilöille, jotka parhaiten edistävät nimenomaan kristillisten uskonnollisten päämäärien toteutumista tiedemaailmassa. Ei siis ole mikään ihme, että hyvin pian Templeton-palkinnon perustamisen jälkeen syntyi aivan uusi tie-

teellinen suuntaus, jossa usein aikaisemmin täysin tuntemattomat tieteen harjoittajat pyrkivät näkyvästi eri tavoin sovittamaan tiedettä uskonnollisen vakaumuksen kanssa yhteensopivaksi, kun aikaisemmin tiedeuran valinnut uskonnolliset ihmiset yleensä oppivat sopeuttamaan uskonsa tieteen vaatimuksiin.

Toisaalta Templetonin palkinto toimii myös tavoitteitaan vastaan, koska sen avulla on entistä helpompaa havaita ne tiedemiehet, jotka ovat valmiita tinkimään objektiivisen ja puolueettoman tieteen harjoittamisen asettamista rajoituksista sekä vaatimuksista uskonnollisen vakaumuksensa edistämiseksi.

Ongelmahan usein on, että johonkin ideologiaan riittävän vahvasti sitoutuvat tiedemiehet pyrkivät ujuttamaan puhtaasti tämän vakaumuksensa perusteella syntyneitä ajatuksiaan myös normaaliin tieteelliseen työhönsä, jolloin he pääsevät salamattomasti puolueettoman ja objektiivisen tieteen maineella.

Templeton-palkinnon vastaanottaminen on kuitenkin hyvin selvä indikaatio tällaisen tendenssin olemassaolosta. Niinpä uskonnollisesti perusteltu

piilovaikuttaminen itse asiassa vaikeutuu, kun tiedemiehen kaikki motiivit ovat tiedossa.

Toisaalta kun tarpeeksi moni uskovainen tiedemies onnistuu julkaisemaan todellisuudessa uskonnollisesti perusteltuja ajatuksiaan tieteellisen julkaisun formaatissa, saadaan syntymään tieteelliseltä näyttäviä ketjuja. Pian omaa aatetta tukevia 'tutkimuksia' voidaan helposti rakentaa viittaamalla vanhoihin 'tutkimuksiin'.

MIKSI ID EI OLE TIEDETTÄ

Mainitulla tavalla esimerkiksi Intelligent Designia parhaillaan Suomeen tuova Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen professori Tapio Puolimatka rakentaa päällisin puolin tieteelliseltä näyttäviä päättelyketjuja viittaamalla vaikkapa uskonveljensä Alvin Plantingan aikaisempiin pohdintoihin. Näin syntyy illuusio kokonaisesta 'tieteenhaarasta', jossa uskonnolliset perustelut ovat aivan yhtä päteviä kuin reaalimaailman havainnot.

Juuri tässä esimerkkitapauksessa auttaa vielä se, että Plantinga toimii filosofian alalla, jossa ei todellisuudessa ole olemassa hyväksyttyä 'tieteellistä totuutta' siinä mielessä kuin vaikkapa luonnontieteissä, vaan filosofiassa kaikki filosofit voivat olla yhtä aikaa omalla tavallaan "oikeassa".

Perusongelma kuitenkin on se, että ID:lle ei ole olemassa todellisia tieteellisiä perusteita; ei ole olemassa todellisia tieteellisiä teorioita siitä, miten erilaiset mahdolliset jumalolennot ovat käytännössä vaikuttaneet maailmankaikkeuden syntyyn, rakenteeseen ja luonteeseen.

Kyse on kuitenkin vain tieteellisesti perustelemattomista väitteistä, joiden todellisuutta pohjana ovat muinaisissa kehittymättömissä paimentolaisyhteiskunnissa syntyneen uskonnon kannattajien omista syistä "pyhiksi" luokittelemat tekstit.

Intelligent Design -liikkeen esittämät tieteellisiltäkin näyttävät ajatukset ovat yleensä olleet vain yrityksiä etsiä heikkouksia ja aukkoja jo olemassa olevista todellisista tieteellisistä teorioista. Ne eivät ole tuoneet kaiken selittävän 'Jumala-teorian' lisäksi mukanaan mitään todellisia omia selityksiään asioista.

ID:n kannattajat todellisuudessa itse asiassa useimmiten käytännössä vain esittävät, että joissakin asioissa ei tieteellistä selitystä ole tarjolla. Tällöin ID-liikkeen edustajien mielestä pitää oitis turvautua vanhojen uskomusten tarjoamiin selityksiin. Todellisen tieteellisen selityksen hakemiseen ei tietysti ole tuon näennäisesti kaiken mahdollisen selittävän mutta todellisuudessa mitään selittämättömän selityksen hyväksymisen jälkeen enää ole tarvetta.

Intelligent Design -liikkeen perusajatuksena on löytää tiedemaailmasta sellaisia henkilöitä, jotka ovat valmiina työskentelemään uskonnollisen aatteensa hyväksi myös tiedemaailmassa eli olla valmiina asettamaan uskonnollisen aatteensa vaatimukset tieteen vaatimusten edelle.

Michael Behen ja Tapio Puolimatkan kaltaiset uskonnollisen ideologiansa tarpeet etusijalle asettavat tiedeyhteisön jäsenet tuovat tieteellistä legitimitä uskonnolliselle liikkeelle, vaikka he esittäisivätkin Tapio Puolimatkan tapaan kantojaan asioissa, jotka eivät kuulu heidän todellisen tieteellisen kompetenssinsa alueelle lainkaan.

ID:n kannattajilla on tietysti demokraattisessa ja vapaassa yhteiskunnassa täysi oikeus ajaa ja puolustaa omaa uskonnollista aatettaan. Ongelmaksi asia muuttuu vasta, jos yritetään pukea oman aatteen edistäminen puolueettoman tieteen valepukuun.

TIEDEYHTEISÖN VIIDES KOLONNA

Kyse on siis todellisuudessa viidennessä kolonnasta, joka pyrkii käyttämään tiedemaailman pelisääntöjä oman, tieteen kanssa ristiriidassa olevan aatteensa levittämiseen. Oikea tiedehän ei koskaan toimi ID:n tavoin niin, että lopputulos tiedetään valmiiksi ja tuolle lopputulokselle vain haetaan oman mielen mukaan sopivimpia selityksiä ja unohdetaan ne, jotka eivät haluttuun lopputulokseen johda.

Erityisesti kristillinen läntisten valtiokirkkojen edustama moderni uskonto ei sinänsä toki enää ole tieteen kanssa ristiriidassa. Viralliset valtiokirkot ovat todellisuudessa useimmiten kiltisti käytännössä vetäytyneet pois niiden uskonnollisten väitteiden takaa, jotka ovat selvästi ristiriidassa modernin tieteen tulosten kanssa.

Niinpä Suomen arkkipäpa voi kaikessa rauhassa seurustella hyvinkin leppeästi biologian professoreiden kanssa, vaikka hänen edustamansa kirkko virallisesti edelleenkin opettaa noiden professoreiden olevan täysin ja yksiselitteisesti väärässä.

Kirkko on kuitenkin kokonaan luopunut vaatimasta yksinoikeutta tietoon, sillä vain niin se pystyy elämään yhteiskunnassa, joiden toiminta todellisuudessa perustuu lähes kokonaan rationaalisen, tieteellisen tiedon varaan.

ID-liike kuitenkin hylkää tämän tieteen ja uskon hyväksi havaitun sanattoman välirauhan. Tällainen sopeutuminen olemassa olevaan todellisuuteen ei kaikille uskoille sovi, sillä fundamentalistit haluavat säilyttää uskonnon alkuperäisistä opeista muuttumattomana totuutena paljon suuremman osuuden kuin reaalimaailman vaatimuksiin mukautuneet valtionkirkot.

Toki fundamentalistitkin joutuvat todellisuudessa poimimaan ja valitsemaan muinaisesta paimentolaisuskosta nykymaailmaan sopivimpia kohtia, koska vaikkapa tuon vanhan uskon kiinteänä osana ollut orjuuden hyväksyminen ei enää yksinkertaisesti käy laatuun. He ovat kuitenkin oppineet taitavasti sulkemaan silmänsä tältä älylliseltä epärehellisyydeltä.

ID-liike on siis fundamentalistinen häiriötekijä, joka ei suinkaan ole kaikkien uskonnollistenkaan toimijoiden mieleen.

Ajatellaanpa, millaista olisi moderni tieteellinen tutkimustyö, jos ID-liikkeen tarjoama ns. "jumalteoria" todella otettaisiin heidän vaatimallaan tavalla osaksi tieteellistä prosessia.

Vaikkapa molekyylibiologiassa siis kerrottaisiin proteiinien järjestymisen syntyneen tietyllä tavalla selvästi määritellyn kehitysprosessin tuloksena. Samalla sitten kerrottaisiin vaihtoehtoisena tieteellisenä tuloksena, että tuohon prosessiin ei olekaan mitään todellista syytä eikä minkäänlaista tieteellistä selitystä, vaan tuo proteiini on sellainen kuin se on, koska "jumala niin tahtoi".

TAPIO PUOLIMATKAN TAPA TEHDÄ "TIEDETTÄ"

ID:n puhemiehenä Suomessa jo esiintyneen professori Tapio Puolimatkan tuore haastattelu "Aaimia Raamattuun" -nettisivustossa kertoo mainiosti minä tyyppisestä tiedemiehestä todella on kysymys.

Ensinnäkin Tapio Puolimatka on syvästi vakuuttunut siitä, että evoluutioteoria on yksiselitteisesti kokonaan väärä ja virheellinen ja se tulee piankin romahtamaan kokonaan. Toiseksi Tapio Puolimatkan mukaan aatteellisten kristittyjen tulee aatteensa visusti salaten ujuttautua tiedemaailmaan. Vasta tieteen parista vakinaisen viran saatuaan he voivat sitten tulla esiin ja käyttää tieteen parissa saatua asemaansa oman aatteensa levittämiseen.

Tapio Puolimatka erehtyy esimerkiksi puhumaan isoja läpiä päähänsä, kun hän väittää tieteen syntyneen kristillisessä kulttuurissa 1500- ja 1600-luvuilla. Hän unohtaa autuaasti ja hyvin tarkoitushakuisesti antiikin Kreikassa rakennetun pohjan, jonka varaan koko nykyinen tieteellinen ajattelu on todellisuudessa rakentunut.

Hän unohtaa kätevästi myös tieteen rajun nousun varhaisen islamin piirissä, joka edisti matematiikan, algebran ja monen muun tieteenalan kehitystä valtavasti ennen kuin islam vajosi nykyiseen kehitysettömään tilaansa. Hän myös unohtaa, että tieteen kehitys lähti Euroopassa nousuun yhtä jalkaa kristillisen kirkon maallisen vallan rapistumisen kanssa.

Tapio Puolimatkan mukaan on menetetty käsitys tieteen kristillisestä pohjasta. Hän syyttää tiedettä naturalistisesta dogmaattisuudesta, jos jumalan vaikutusta ei hyväksytty tieteen osaksi. Hänen mielestään naturalismi on kokonaan vailla älyllisiä perusteita ja on vain osoitus tiedemaailman uskonnollisesta vakaumuksesta, jota pyritään suojaamaan kaikelta kritiikiltä.

Puolimatkan mielestä skeptinen filosofia ei tuota halua hankkia tietoa universumista ja johtaa passiivisuuteen, kun taas vain kristillinen luomisnäkemyks tuottaa halun etsiä uutta tietoa. Hän ei tosin pysähdy selittämään, miksi antiikin Kreikassa syntynyt valtaisa tieteen kehitys pysähtyi kokonaan ja täydellisesti kristinuskon vallassaoloajan ensimmäisen vuosituhannen ajaksi ja pääsi käyntiin vasta kun kirkko ajautui sivuraiteelle.

Puolimatkan suuri keksintö on väittää, että koska jo kreikkalaiset filosofit pohtivat mahdollisuutta, että lajit olisivat kehittyneet toisistaan ja olisi tapahtunut lajien karsiutumista, niin Darwin ei olisi luonutkaan evoluutioteoriaa, vaan kehittänyt vain edelleen vanhaa kreikkalaisten teoriaa.

Professorille ei ehkä ole juolahtanut mieleen, että ajatus evoluution mahdollisuudesta herää hyvin helposti jokaiselle luonnon tapahtumia avoimin mielin tarkkailevalle. Kristinuskon ehdottomiin perusoppeihin kuuluvan väkivahvan kreationistisen opin ylläpito kuitenkin esti väkivalloin lähes 2000 vuoden ajaksi edes tällaisten ajatusten pohtimisen. Vasta kristillisen kirkon vallan rapautuminen 1800-luvulla mahdollisti näiden luonnollisten ja äärimmäisen loogisten ajatusten esittämisen julkisesti.

VIRHEELLISIÄ VÄITTÄMIÄ

Puolimatka väittää, että evoluutioteoria pyritään suojaamaan kaikelta kritiikiltä. Hän voisi tietysti sanoa samaa painovoimateoriasta tai teoriasta, jonka mukaan maa on pallon muotoinen. Tieteelliseen perinteeseen kuuluu kaikkien tieteellisten teorioiden jatkuva testaaminen ja kritiikki, mutta myös vääräsi havaittujen hypoteesien kritisointi vain ja ainoastaan niiden tieteellisten ansioiden perusteella.

Professorin mukaan evoluutioista ei ole mitään suoranaisia todisteita. Hän taitaa nyt autuaasti unohtaa ne sadat ja tuhannet biologit, joiden tutkimukset ovat jo vuosikymmenten ajan perustuneet kokonaan evoluution perusopeille ja jotka ovat tuottaneet tieteellisesti päteviä ja luotettavia tuloksia.

Brownin yliopiston molekyylibiologian professori Arthur Landy totesikin hiljattain, että moderni biologia sekä lääketiede ja biotekniikka eivät oli-

si enää itse asiassa lainkaan ymmärrettävissä ilman evoluutiota. Samaa taisi sanoa kuulu genetiikan tutkija Theodosius Dobzhansky jo 36 vuotta sitten.

Puolimatkan mukaan evoluutioteorian perusväitteet ovat luonteeltaan teologisia eli väitteitä siitä minkälainen jumala on ja millaisen maailman hän loi. Tälle pohjalle sitten luodaan todistelujen ketju.

– Jos jumala on luonut maailman ja jumalan tarkoituksena on luoda eliölajit sellaiseen muotoon, että ne ovat ihmisen helposti tutkittavissa niin se selittää paljon evoluutiota paremmin, että eliöt ovat järjestyneet tiettyyn järjestelmään, toteaa yliopistolista virkaa hallussaan pitävä professori.

Koko haastattelun ehdottomasti hauskin kohta on se, kun Puolimatka valittaa evoluutioindoktrinaation alkavan heti lapsesta asti. Erityisesti hän paheksuu sitä, että evoluutioteoria esitetään jonkinlaisen tieteen tutkimustuloksena, vaikka se on vain eräs naturalistisen uskonnon uskonkappaleista.

Ironian ymmärtää tietysti jokainen, joka tietää miten kristillinen kirkko aloittaa lasten mielen muokkaamisen mieleisekseen mielellään jo tuossa neljän tai viiden vuoden herkässä iässä.

Vielä hausempia hetkiä kuitenkin koetaan, kun vuosituhansien ajan muuttumattomana pysyneen mysteeriuskonnon kannattaja ilmeisesti aivan toissaan moittii tieteen edustajia siitä, että evoluution suhteen kielletään kriittisen arviointikyvyn käyttäminen.

Professori antaa radio-ohjelmassa myös ohjeita kristityille, jotka haluavat tiedemaailmaan:

– Jos on vaikka joku kristitty, joka on alkamassa tekemään väitöskirjaa, niin siinä vaiheessa hänen kannattaa olla varovainen koska hänelle on tärkeintä saada väitöskirjansa hyväksytyksi ja päästä etenemään urallaan. Siinä vaiheessa kun ihminen on saanut vakituisen viran hänen pitää uskaltaa sanoa asiat niin kuin ne on, välittämättä seurauksista.

USKONTO TIETEENÄ

Myöhemmin Puolimatka tarkensi näkemyksiään Kotimaa-lehdessä. Hän esitti mielenkiintoisen luettelon "kansainvälisesti tunnettuja filosofeja" lähteikseen. Kaikki hänen mainitsemansa tutkijat kuten Charles Taylor, Alvin Plantinga ja William Alston ovat hyvin selkeästi ihmisinä kiinnittyneet kristilliseen ideologiaan. He eivät siis suinkaan ole uskoon liittyvissä asioissa puolueettomia tutkijoita, vaan toimivat tieteen sarallakin oman ajatusmaailmansa ehdoilla.

Tieteellisen objektiivisen tiedon tuottamisen päämäärien ja sen kanssa lähes väistämättä ristiriitaan ajautuvan uskonnollisen vakaumuksen yhdistämistä

ovat siis yrittäneet todella monet älykkäät ja tuntevat ihmiset ja he ovat onnistuneet siinä vaihtelevilla tavoilla sekä tasoilla. Puolimatka ei siis suinkaan ole ensimmäisenä tässä asiassa pappia kyydissä ja hän voi ratsastaa monilla tukeviltakin näyttävillä harteilla esitellessään vain omaa uskonnollista näkemystään tukevaa, muiden samoin uskovien tiedemies-

ten luomaa aineistoa. On sinänsä huvittavaa, että Puolimatka puhuu "ateistien lisääntyvistä älyllisistä vaikeuksista", kun itse asiassa koko ateistinen diskurssi on noussut viime vuosina selkeästi aivan uudelle tasolle Richard Dawkinsin, Daniel Dennettin, Sam Harrisin ja Christopher Hitchensin ansiosta. Nämä "vaikeudet" taitavatkin olla tunnettuja vain Puolimatkan ja hänen samanhenkisten tiedemiesystävien pienenevässä piirissä.

Puolimatka kirjoittaa kuinka "Viimeaikainen tieteenhistoriallinen tutkimustyö osoittaa, että tieteen räjähdysmäinen läpimurto 1500-1700-luvuilla perustui kristinuskon perusvakaumuksiin." Tämä ei suinkaan ole mikään universaalisti hyväksytty tieteellinen tosiasia, vaan vain eräiden samaan uskonnolliseen vakaumukseen sitoutuneiden tutkijoiden näkemys asiasta.

TIEDE TIETEENÄ, USKONTO USKONTONA

Voidaan aivan yhtä hyvin esittää, että tieteen kehitys kiihtyi uskonnon vapaata tieteellistä ajattelua vuosisatoja estäneen vallan vaihteellisesta purkautumisesta renessanssin ja uskonpuhdistuksen aiheuttaman keskusjohtoisen katolisen kirkon vallan rapistumisen myötä.

Tänä aikana kaikki tiedemiehet olivat toki kristittyjä, koska mikään muu ei yksinkertaisesti ollut mahdollista sen ajan yhteiskunnissa; helposti unohdetaan että noissa 1500- ja 1600-luvun yhteiskunnissa ei yksinkertaisesti pysynyt hengissä, jos ei pysynyt kirkon uskollisena jäsenenä, eikä mihinkään muihin ideologioihin ollut mahdollista käytännössä edes tutustua.

Tuon ajan tiedemiehet siis pyrkivät vielä usein aktiivisesti sovittamaan uudet löytönsä uskonnolliseen viitekehykseen, koska muu ei yksinkertaisesti ollut mahdollista. On kuitenkin vaikea sanoa kuinka nopeasti tiede olisi edistynyt, jos heillä ei edelleen olisi ollut tätä vanhojen kuvitelmien taakkaa harteillaan.

Tieteen ja uskon yhteensovittamisen pakko väheni sekä katosi pian kokonaan yhteiskuntien vapautuessa, eikä sitä 1800-luvun lopulta alkaen enää oikeastaan tunneta muualla kuin johonkin uskon-

nolliseen ideologiaan sitoutuneiden tieteenekijöiden hyvin harvalukuisessa joukossa. On muuten hyvä muistaa, että Yhdysvaltain tiedeakatemian jäsenistä peräti 96 prosenttia ei viime selvityksen mukaan enää uskonut henkilökohtaisen jumalan olemassaoloon.

Puolimatka puhuu tiedemaailmassa tapahtuneista ”käänteistä”, jotka ovat saaneet ateistit puolustuskannalle ja hän perustelee näkemystään Charles Taylorin kirjoituksilla. Tämä vain voimakkaasti uskontoon ja uskonnon edistämiseen tiedemaailmassa sitoutuneille tiedemiehille jaettavan Templeton-palkinnon saaja ei suinkaan ole tässä asiassa liikkeellä puolueettomana tiedemiehenä, vaan oman uskonsa puolustajana.

Oman uskon ja vakaumuksen puolustaminen on luonnollisesti täysin sallittua ja hyväksyttävää, mutta tällaisten ideologisten argumenttien esittäminen jonkinlaisena ”puolueettomana tieteenä” on puhdasta älyllistä epärehellisyyttä ja itsepetosta.

Taustaksi on tietysti syytä kertoa, että Tapio Puolimatka joutui vastaanottamaan viime syksynä Skepsis ry:n jakaman Huuhaa-palkinnon kiitokseksi työstään ID:n valepuvussa esiintyvän kreationismin edistämiseksi Suomessa.

<http://uskoitteesi.blogs.fi>
<http://beinghuman.blogs.fi>
<http://atheistnews.blogs.fi>

Robert Brotherus

Obama ja Jeesus

Toisin kuin maalausten vaalea kultakutritinen pitkä mies, historiallinen Jeesus on ilmeisesti ollut melko tumma lyhyt mies. Ehkä hieman tummempi kuin 20.1. Yhdysvaltain presidenttinä aloittanut Barack Obama. Tämä yhdenmukaisuus ei luonnollisesti lämmitä USA:n laajaa fundamentalistikristittyjen joukkoa. He pelkäävät presidenttikilvan tuloksen johtavan karvaaseen tappioon Yhdysvaltain kristillisyydelle ja voimme ilolla toivoa, että heidän pahimmat pelkonsa kävisivät toteen.

Obaman asenteesta uskontoihin kertovat lainaukset hänen puheistaan:

– Kenialainen isäni syntyi muslimiperheeseen, mutta hänestä tuli myöhemmin ateisti. Äitini oli hyvin hengellinen ja lempeä ihminen, mutta hänelle kehittyi terve skeptisismi organisoitua uskontoa kohtaan. Niin kehittyi minullekin.

– Meidän edistysellisten tulee rohkeasti ottaa kantaa uskontoja ja arvoja koskeviin kysymyksiin. Jos jätämme tämän keskustelun, niin dogmaattisemmat ja radikaalimmat uskovaiset täyttävät syntävän tyhjiön.

– Valtion ja kirkon ero on oleellisen tärkeä periaate niin demokratian kuin yksittäisten uskontojenkin kannalta.

– Mitä maamme onkin ennen ollut, sitä ei voi enää pitää yksinomaan kristillisenä maana. Olemme myös juutalaisten, muslimien, buddhalaisten, hindujen sekä uskonnottomien maa.

Obama toki sanoi kamppailun aikana olevansa kristitty ja kristillisen lehden haastattelussa vakuuttaa uskovansa Jeesuksen ylösnousemukseen, iankaikkiseen elämään jne. Hän kuitenkin tietää yhtä hyvin kuin mekin, että kristinuskon perusdogmien kiistäminen kampanjassa olisi ollut poliittinen itse-

murha, joten ei liene mahdotonta että hänen todelliset ajatuksensa olisivat vieläkin maallistuneempia.

Obama sanoo melko ympäröityä uskovansa että ”on olemassa monta tietä uskoon, että on jokin korkeampi voima.” Lisäksi hän pitää ”ongelmallisenä”, että uskonnoissa kuten kristinuskossa on ”jollain tasolla sisäänrakennettuna käsky saarnata ja levittää uskoa.” Hän ei usko helvetin olemassaoloon lainkaan ja sanoo, ettei tiedä, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Hän sanoo, että hyvät hetket hänen tyttäriensä kanssa ovat hänelle ”pieni pala taivasta.”

Aika kaukana tuo on kirjaimellisesta ”Jeesus on herrani” -kristillisyydestä ja ”tehkää kaikki kansat opetuslapsikseni” -raamatuntulkinnasta. Eipä ihme että Cal Thomas kertoo johtopäätöksensä, että Obama ei ole kristitty eikä usko Raamattuun. Republikaanisenaattori Alan Keyes menee vielä pidemmälle ilmoittaessaan, että ”Jeesus Kristus ei äänessäisi Barack Obamaa.”

Avoimen uskonnoton henkilö presidenttinä lieenee vielä pitkään vain haave Yhdysvalloissa, jossa 90 prosenttia ilmoittaa uskovansa jumalaan ja enkeleihin uskovienkin osuus on suurempi kuin evoluution uskovien.

Näissä olosuhteissa voi Barack Obamaa pitää yhtenä uskonnollisesti liberaaleimmista ja maallistuneimmista presidenteistä Yhdysvaltain historiassa. Nähdäkseni tämä on positiivista uskonnottomille ympäri maailman. Menneinä vuosina monia fundamentalismista kumpuavia uskonnollisia ilmiöitä on syntynyt USA:ssa ja rantautunut pienellä viiveellä tänne Suomeen. USA:n astuminen uskonnollisesti liberaalimpaan suuntaan tullee vaikuttamaan ennen pitkää positiivisesti myös Suomen mielipideilmastoon.

PAAVI VERTASI HOMOSEKSUAALISUUTTA SADEMETSJEN TUHOON

23.12.2008 STT–Reuters

Vatikaani. Paavi Benedictus XVI on herättänyt jälleen huomiota homoseksuaalisuutta arvostelevilla kommentteillaan. Paavin mukaan siinä missä luontoa on suojeltava ihmisen aiheuttamalta tuholta, niin myös ihmistä itseään on suojeltava sukupuolirajat hämärtävältä ’itsetuholta’.

”Trooppiset metsät tarvitsevat suojeluamme. Mutta ihminen tarvitsee sitä aivan yhtä paljon”, paavi muistutti puheessaan Vatikaanin viranhaltijoille maanantaina. Paavin mukaan ihmiskunnan pitäisi kunnioittaa luomistytöä ja muistaa, että ihminen on luotu mieheksi ja naiseksi.

Katolisen kirkon mukaan homoseksuaalisuus sinänsä ei ole synti, mutta homoseksuaalisuuden harjoittaminen on.

KANSAINVÄLINEN TÄHTITIEEN VUOSI 2009

Tänä vuonna juhlietaan Galileo Galileita, jonka ensimmäisistä kaukoputkihavainnoista on kulunut 400 vuotta. Silloin alkoi neljä vuosisataa jatkunut tähtitieteellisten löytöjen sarja, joka on mullistanut luonnontieteet ja vaikuttanut syvästi maailmankuvaamme.

Juhlavuoden tavoitteita ovat kosmisen alkupe-
rämme etsintä ja yhteisen perintömme valaiseminen. Tämä rauhanomainen rajat ylittävä yhteistyö yhdistää kaikkia Maan kansalaisia.

Päätöksen juhlavuodesta teki YK:n yleiskokous, ja järjestäjiä on 135 maassa.

<http://www.astronomy2009.org/>
Suomessa tähtitieteellinen yhdistys Urja ja yli 40 tähtiharrastusseuraa, yliopistojen monet laitokset, koulut ja opettajajärjestöt sekä viestimet toteuttavat yhdessä mitä moninaisimpia tapahtumia.

USA:N ATEISTIT TUTKIMUKSEN KOHTEENA

Vapaa-ajattelihoitoja on monenlaisia ennakkoluuloja, mutta luulo ei ole tiedon väärti. Tietoa saadaan luonnollisestikin ainoastaan tutkimustyötä tekemällä. Yhteiskuntatieteilijä Benjamin Beit-Hallahm on tutkinut USA:n ateisteja teoksessa The Cambridge Companion of Atheism (Cambridge University Press, 2007). Hänen johtopäätöksensä on seuraava. ”Ateistit ovat keskimääräistä vähemmän autoritäärisiä ja dogmaattisia, heillä on vähemmän ennakkoluuloja, he ovat suvaitsevaisempia muita kohtaan, lakia noudattavia, myötätuntoisia, omantunnonarkoja ja hyvin koulutettuja. Heidän älykkyytensä on korkea ja monet heistä ovat omistautuneet älylliseen ja oppineeseen elämään. Lyhyesti sanoen: he olisivat hyviä naapureita.”

SIVILIILUHLAPUHUJEN KORVAUS NOUSSUT

Liittohallituksen päätöksellä Siviilijuhlaphujien kulukorvaus on noussut vuoden alusta 35 eurosta 50 euroon.

Lajjasta

Irä-Pakistanissa 1962 syntynyt Taslima Nasrin kirjoitti kirjan Lajja. Kirja on suomeksi ilmestynyt 1995 nimellä Häpeä, käännetty ruotsinkielisestä laitoksesta. Nykyään käännöksiä on yli 20 kielelle. Nykybangladeshilaiset eivät sitä voi lukea bengaliksi, koska kirja on sensuroitu. Kirjailija on lisäksi saanut ainakin seitsemän fatwaa eli kuolemantuomiota eri uskonnollisilta islamilaisilta järjestöiltä, kolme Bangladeshista ja neljä Intiasta. Nasrin joutui maanpakoon kotimaastaan ja asuu nykyään toistaiseksi Intiassa. Hänen kotisivuiltaan voi lukea omaelämäkerran kaksi ensimmäistä osaa englanniksi, bengaliksi viisi osaa ilmestyneestä kuudesta.

Nasrin on koulutukseltaan lääkäri, ehti tehdä kahdeksan vuotta niitä hommia synnyinmaassaan. Hän on myös naisasianainen, ihmisoikeusaktivisti, runoilija ja aatteeltaan sekulaari humanisti. Indian Skepticissä (15.7.08) hän sanoo tullessaan ateistiksi, koskei voinut uskoa uskontoon.

Luin Lajjan siksi, että halusin ehkä löytää kohdat, millä perusteella kuolemantuomioita jaellaan tai millä perusteella valtio sensuroi vetoamalla uskonnollisten tunteiden loukkaamiseen. Olen aika varma siitä, että monikaan fundamentalisti ei kirjaa ole lukenut millään kielellä, vaan on johtajiansa tulkintojen, olkinukkin vietävänä.

Kirja on todellakin dokumenttiroomaani. Pian kyllästyy lehtileikemäisiin litanjoihin muslimien hirmuteoista hinduja kohtaan. Vähän samaan tapaan kuin kyllästyetään tv-sodilla tai pörssi uutisilla. Kuitenkin kirjan tarina nelihenken hinduperheen kohtalosta pitää teoksen koossa. Kunkin pohdinnat omalta kannaltaan koskettavat syvältä. Ympäriällä riehuvaa historiaa voi todellakin osua omaan perheeseen, minuunkin. Kauniit teoriat konkretisoituvat jopa vihaksi, kun kohdalle sattuu. Ulkoiselta ja järjestöimäältä vaikuttava toiminta voi muuttua omaksi kostoksi. Periaatteet syödään, vaietaan vääräyksien edessä, alistutaan ja lopulta paetaan, jos voidaan. Kirjan sankarit osoittautuvat antisankareiksi – tavallaan. Pitkäänteinenkin vapaustaistelu valuu hiekkiaan uusien vallanpitäjien muuttaessa sekulaarisen valtion islamilaiseksi. Poliittiset puolueet ovat vain ääntenkalastajia, jopa kommunistit ottavat ”musliminaamion”. Ihan tuttua juttua. Nasrin jopa

kirjoittaa: ”Demokratia on nähtävästi kyvytön estämään uskonnollisen suvaitsemattomuuden leviämisen. Ainoastaan fanaatikot voimistuvat päivä päivältä, he kykenevät järjestäytymään yhä paremmin ja viemään tavoitteensa läpi entistä vakuuttavammin. Demokraattisilla puolueilla ei todellakaan ole mitään syytä olla ylpeitä.” Toisaalla kirjassa: ”Nyt kaikki poliittiset ryhmittymät yhdistyvät rauhanomaiseen kamppailuun pyrkiäkseen estämään sekularismia saavuttamasta suosioita.” Eli tuleehan sieltä se uskonnottomien pahin uhkakuvakin, että luoja varjelkoon meitä uskovaisten yhtymisestä yhteisrintamaan uskonnottomia vastaan. Se on silloin menoa jalat edellä. Siinä sitten tosiatistit punnitaan.

En löytänyt mielestäni mitään niin erityisen raflaavaa, että uskovaisten pitäisi tekstistä loukkaantua. Ellei sitten seuraava: ”Rikkaan väestönsä keskuudessa on samantekevää onko hindu vai muslimi. Niin toimii kapitalismin laki. Tarkemmin asiaa tutkittaessa huomataan aina, että köyhät muslimit eivät ole yhtään sen paremmassa asemassa kuin hindutkaan. Rikkaat ovat aina riistäneet köyhiä, eikä heidän uhriensa uskonnolla ole siinä mitään merkitystä.” Vai loukkaako seuraava: ”Siinä, että kaikki uskonnot ensisijaisesti pyrkivät rauhaan, on kyllä jotain hyvin ironista. Ja kuitenkin juuri uskonnot ovat sytyttäneet niin monien sotien liekit, jumalien nimeen on vuodatettu verta lukemattomat kerrat ja kuolema on saanut korjata uskonkiihkon kylvämän runsaan sadon. Ettei vielä tämän vuosisadan loppupuolellakaan ole päästy näkemästä näitä kauheuksia. Uskonnollisten lippujen liehuttaminen on aina ollut paras tapa hävittää inhimillinen ajattelu!”

Voi olla niinkin, että yhdistelmä ”koulutettu sekulaari-ihmisoikeusaktivisti-nainen” piti saada pois julkisuudesta ei-toivottuna esikuvana. Vähän on kyllä tuollaisia yhdistelmiä valtiokirkko-Suomessakaan julkisuudessa. Sananvapautta meillä kyllä vielä löytyy, jos sattuu julkisuuteen pääsemään. Ja kovin kieli keskellä suuta on syytä olla meilläkin, jos politiikkaa, uskontoa ja pyhää taloutta aikoo sotkemaan mennä julkisesti. Sensuuria ei enää tarvita, jos itsesensuuri toimii.

teutori

JA ME VAPARIT NAUROIMME NIIN!

”Tutkimattomia ovat Herran tiet”, sanoi pappi, kun ojaan ajoi.

”Vapaa-ajattelija on henkilö, joka haluaa taistella uskontoa vastaan, mutta ulottuu lyömään ainoastaan toista vapaa-ajattelijaa.” (Vapaa-ajattelijoiden keskustelulistalta)

K: Mikä eroa on ateistilla ja agnostikolla? V: Ateisti tietää, että hänen oikeuksiaan poljetaan, mutta agnostikko ei ole aivan varma siitä.

Vanhaisäntä makasi kuolinvuoteellaan, ja pappi tuli käymään kylässä. Pappi huomasi, että isäntä oli kätkenyt tyynynsä alle Sam Harrisin kirjan ”Uskon loppu”. Pappi kysyi toruvasti: ”Tuoko on se vanhaisännän viimeinen lohtu?” ”Hä-hää, ei ole”, kähisi vanhaisäntä: ”On mulla vielä kaapissa toinen!”

Ajatelma: Itsemurhauskun huono puoli on, että tekijän kanssa samanaikaisesti paratiisiin ehtii pyrkimään moninkertainen määrä uhreiksi joutuneita ihmisiä. -Keijo K.

KESKI-UUDENMAAN YHDISTYS

Vapaa-ajattelun kasvot lähikuvassa 1

Jussi K. Niemelä

Olemme syksyn mittaan toiminnanjohtaja Paula Vasaman kanssa käyneet lukuisten Vapaa-ajattelijain liiton jäsenyhdistysten vieraana. Näissä tapaamisissa olemme kuulleet tärkeitä puheenvuoroja vapaa-ajattelun ja liiton tavoitteiden edistämisestä. Ihmiset ovat olleet erittäin mukavia ja yhdistykset hienoja. Vapaa Ajatteli esittelee syyskauden satoa tulevissa numeroissaan. Ensimmäisessä artikkelissa tavataan Keski-Uudenmaan, Vuoksenlaakson, Lappeenrannan ja Raision aktiiveja. Erityisen huomion saa osakseen Urho Alho Raisiosta, mies, joka sai liiton kultaisen ansiomerkin, ja on esittelynsä enemmän kuin ansainnut.

Keski-Uudenmaan Vapaa-ajattelijoiden vieraana olimme 4.10.2008.

Vuosikokouksessa juuri valittu puheenjohtaja Veikko Laine kertoi haastatteluna aluksi, että yhdistys on perustettu syksyllä vuonna 1945. Yhdistys on kahdeksan otteeseen nukahtanut, -50 ja -60-luvulla.

– 1970-luvulta lähtien yhdistys on ollut toiminnassa. Jäsenmäärä on muistaakseni suurimmillaan ollut -70 ja -80-lukujen taitteessa, sellainen viitisenkymmentä. Kaikilta ei kyllä ole saatu perittyä jäsenmaksua, puheenjohtaja naureskeli.

Laine lisäsi, että nyt jäseniä on neljäkymmentä ja näistä 2/3 on maksanut jäsenmaksunsa. Toimintaa pitäisi hänen mukaansa järjestää, jotta loputkin maksaisivat.

– Joskus -70-luvulla herättimme pahennusta jakamalla lentolehtiä, joita painettiin monistuskoneella. Palaute tuli silloin lähinnä uskovaisten taholta. Se oli kauttaaltaan negatiivista, Laine kertoi.

Toisaalta tempaus näytti herättävän kiinnostusta, koska juuri tuolloin yhdistyksen jäsenmäärä oli suurimmillaan.

– Monenlaista on kyllä yritetty. Ehkä ruokajakele on saanut eniten huomiota paikallislehdistössä. Aikoinaan paikallisradioihin tehtiin jostain saatana-palvoista ohjelmaa ja meitä pyydettiin niihin, jolloin jouduin kertomaan, ettei meillä ole osaa eikä arpaa moisten kanssa, Laine vitsaili.

Viime kesänä paikallislehti oli kysellyt päiväkotiasioista. Laine näkee tärkeänä, että liitto antaa jäsenyhdistyksille asiantuntija-apua erilaisissa kysymyksissä, mm. esitelmöijä yleisötilaisuuksiin. Siviiliseremonioista järjestetty tilaisuus Järvenpäässä oli kiinnostanut ihmisiä ja kerännyt runsaasti osanottajia. Tällä hetkellä yhdistyksellä ei kuitenkaan ole omia juhlapuhujia.

VAPAA-AJATELUN KESKI-UUDELLAMAALLA

Laineen mielestä vapaa-ajattelu on uskonnottomuutta ja ateismia.

– Vapaastihan voi ajatella mitä tahansa, voivat-han jortkut uskovaisetkin ajatella vapaasti. Mutta

– Nykyään, jos joku alkaa minulle joistakin jumalista höpsemään, sanon vain: "Todista se."

TIMO MYKRÄ

he joutuvat puhumaan sordiinolla ja pitämään pienempää ääntä. Onhan keskustelu siitä, löytyisikö meille joku toinen hyvä nimi, mutta vielä ei sellaista ole keksitty.

Noin kolme vuotta yhdistyksen jäsenenä ollut Ote Ekholm puolestaan kertoi, että hänelle vapaa-ajattelu on juuri sitä, mitä liiton kulttuuriohjelmaan on kirjattu.

– Siihen minä yhdyin täysin, Ekholm totesi.

1980-luvulta lähtien jäsenenä ollut Tarmo Niskanen kannatti puheenjohtaja Lainetta ja täsmensi, että vapaa-ajattelu on uskonnotonta, totuuteen tähtäävää toimintaa.

– Liittymiseni oli aika erikoinen. Olin Järvenpään kirjastossa ja siellä oli Vapaa Ajatteli -lehti. Sitä lueskelin ja menihän minulta aikaa, että kypsyin, mutta kirjastosta minä olen lähtenyt liikkeelle, Niskanen valotti.

Aira Kujala kertoi, että hänellä jäsenyyksensä on kasassa vasta kolme. Historia meni vähän kuten

Niskasella, mutta Kujala löysi vapaa-ajattelun kirjaston asemasta internetistä.

– Olen minä tosin kirjastossakin käynyt ja määrättyllä tavalla tutustuminen puheenjohtajaan vaikutti liittymiseeni. Kaipaan uskonnottomuutta ja tieteellistä tulevaisuutta sekä todellisuuspohjaista elämää. En tahdo mennä missään valtavirrassa mukana, Kujala täsmensi.

Yhdistyksen sihteeri Veli Taskinen esitti, että vapaa-ajatteluun liittyy ainakin se, että asioita käsitellään tietoon, havaintoihin ja järkeen perustuen, eikä uskomuksia uskota ennen kuin ne on todeksi havaittu.

– Vapaa-ajattelussa on lähtenyt aikamoinen buumi liikkeelle internetin myötä. Itsekin liityin netin kautta viitisen vuotta sitten. Netistä löytyy hyvin paljon hyvää tietoa näistä asioista. Aikaisemmin tietoa oli paljon hankalammin saatavissa, kirjoista ja muualta. Nykyään tieto leviää helpommin ja nettiä kannattaa siinä hyödyntää, kuten tamperelaiset ovat tehneet, Taskinen pohdiskeli.

Liittöhallituksen varajäsen Lasse Pylkki kertoi perustavansa näkemyksensä tieteellisen maailmankuvaan, ajatteluun sekä päättelykykyyn uskomusten ja taikauskon asemesta.

– Ajattelulle täytyy olla selvä teollinen pohja. Liitolta järjestönä toivoisin ennen kaikkea maailmanetiikan ajamista. Ei voi olla niin, että toimimme vain ikään kuin ammattijärjestönä, uskonnottomien etujen ajajina. Meillä täytyy olla vaihtoehto tarjottavana uskonnollisille moraalikäsitteille.

Pylkin toive on, että parin sadan vuoden kuluttua maailman ihmiset olisivat rakentaneet yhteisen arvomaailman ja moraalikoodiston, johon kutakuinkin kaikki voisivat yhtyä. Maailmanetiikka olisi uskonnoista riippumaton eikä uskontoja saisi sen kehittämiseen edes ottaa mukaan.

– Toinen tehtävä on esiintyä ulospäin; eihän meitä käännytettyjä enää kannata käännyttää. Täytyy yrittää käännyttää niitä, jotka eivät ole vielä kääntyneet. Se vaatii avautumista ulkopuolelle, Pylkki totesi.

Erkki Haavisto kertoi tulevan-sa uskonnottomasta kodista, missä uskontoa pidettiin eräänlaisena humpuukina, huijauksena ja lasten kurissapitämisjärjestelmänä.

– Liityin Järvenpään vapaa-ajattelijoihin -50-luvun lopulla, kun nukahtanutta yhdistystä herätettiin uudelleen henkiin. Siitä lähtien olen ollut mukana. Itse pidän uskontoa eräänlaisena taikauskona, oikeastaan noituutenakin, niiden riittien perusteella mitä uskovaiset harjoittavat. Olen aina kamppailut näitä näkemyksiä vastaan omilla tavoillani ja omilla voimillani, Haavisto kertoi.

Hän mainitsi vielä syntyneensä vuonna 1927 ja että ikääkin alkaa siis jo olla. Seuraavaksi esittäytyikin sitten yhdistyksen nuoriso-osasto, Tapio Kortesaaren hahmossa.

– Olen varmaankin nuorin jäsen täällä ja vapaa-ajattelijoidenkin riveissä suhteellisen uusi jäsen. Olen ollut jäsen vasta muutaman kuukauden, kuulun myös Skepsikseen.

Kortesaari kertoi liittyneensä ensin Skepsikseen ja vasta sitten Vapaa-ajattelijoihin.

– Kasvoin valitettavasti aika uskonnollisessa seurassa, mikä Suomessa ei liene yllätys. Olen itse asiassa ollut Keravan city-seurakunnassa aktiivisena vastaväittelijänä vaikka kuinka kauan ja periaatteensa siitä noussut kiinnostus rationaalisuuteen ajoi minut mukaan.

VEIKKO LAINE

TAPIO KORTESAARI

Haastateltava lisäsi olleensa hyvinkin vannoutunut ateisti jo lukiovuosiastaan lähtien. Haastatteluhetkellä Kortesaari oli vielä viikon ajan 21-vuotias.

– Otin vasta tämän vuoden aikana selvää, että täällä on järjestäytynyttä toimintaa. Mielestäni Suomessa on liikaa uskonnollista ilmapiiiriä ja esimerkiksi Kauhajoen tapaisissa tapahtumissa uskonnollinen taho nousee heti takajaloilleen. Tämä on suuri sääli, koska he tavallaan yrittävät tällaisella kalastella omalle aatteelleen pisteitä. Se on mielestäni anteeksiantamatonta, Kortesaari pohti.

Kortesaari totesi lopuksi, että hänelle vapaa-ajattelussa rationaalisuus on kaiken alfa ja omega.

TIMO MYKRÄ, VUOKSENLAAKSO

Vuoksenlaakson yhdistyksen puheenjohtaja Timo Mykrän vieraana olimme YK-päivänä 24.10.2008. Paikalla oli myös

Lappeenrannan yhdistyksestä Olavi Korhonen, liittovaltuuston puheenjohtaja.

Liittohallituksen jäseneksi kesäkuussa valittu Imatralla asuva Mykrä kertoi aluksi, että Vuoksenlaakson yhdistyksessä oli haastatteluhetkellä vajaat kymmenen jäsentä.

– Yhdistys on hyvin vanha ja muistelen, että vielä on mukana yksi alkuperäinen jäsen. Nimeä en muista, mutta hän on yli 90-vuotias. Yhdistyksellä on ikää noin 70 vuotta, puheenjohtaja laskeskeli.

Hän jatkoi, miten 1980-luvun alussa yhdistys vähitellen ajautui toimimattomaan tilaan. Sellaisena se pysyi vuoteen 2005 tai 2006. Tuolloin Mykrä liittyi Vuoksenlaakson yhdistykseen ja tuli valituksi puheenjohtajaksi.

– Sovimme silloin yhdistyksen sihteerin kanssa, että pidetään yhdistys valmiustilassa. Saman tien rekisteröimme sen uudestaan. Nyt, vuonna 2008, näyttää siltä, että olisi aika käynnistää homma uudelleen, Mykrä totesi määrätietoisesti.

Yhteydenottoja on kuulemma tullut hyvin paljon, koska puheenjohtaja omien sanojensa mukaan on paikallislehdissä ”hakannut kirkkoa kuin vierasta sikaa”.

– Tällainen on hyvin aktiivista toimintaa ja koska

yhteydenottoja on tosiaan tullut, tämän vuoden puolella lähdemme tosissaan käynnistämään yhdistystä. Jäsenistö päättää toiminnan laadun. Minulla on sellainen toive, että pystyisimme Olavin eli Lappeenrannan yhdistyksen kanssa tekemään yhteistoimintaa.

Mykrän mukaan tämä olisi äärimmäisen poikkeuksellista, koska Imatra ja Lappeenranta eivät yleensä ole kauheasti yhteistyöhalukkuutta osoittaneet. Olavi Korhonen kuitenkin osoittaa ja kommentoi Mykrän vierestä:

– Ilman muuta!

Vuoksenlaakson yhdistyksen puheenjohtaja jatkoi, että koska molemmat yhdistykset ovat pieniä, yhteistyössä on voimaa.

– Jos Olavi hakkaa

Lappeenrannan suunnasta ja minä hakkaan täältä, kirkko herää, ja siten pääsemme haastamaan heidät keskusteluun.

Mykrä kertoi eronneensa kirkosta 1986. Tähän ei ollut uskonnollista syytä, koska kirkko ei Mykrää kiinnostanut yhtään. Sen sijaan silloin oli naispappeusäänestys ja kirkko onnistui jyräämään naispappeuden puolustajat.

– Silloin minulta paloi käämi, Vuoksenlaakson yhdistyksen puheenjohtaja kommentoi vihasena.

Hän kertoi lukeneensa Raamatun ainakin kaksi kertaa kannesta kanteen, koska vihollinen täytyi tuntea.

– Luin sen kuitenkin pääasiassa siksi, että olen mielettömän utelias ja haluan ottaa kaikesta sekä ennen muuta taustoista selvää. Niiden ei tarvitse näyttää liittyvän mihinkään, mutta ne kiinnostavat. Raamattu oli vain yksi kirja muiden joukossa, helvetin sekava ja huonosti kirjoitettu, Mykrä heitti hymyssä suin.

Hän on onnistunut kiteyttämään kaiken varsin yksinkertaisesti:

– Nykyään, jos joku alkaa minulle joistakin jumalista höpsemään, sanon vain: ”Todista se.”

OLAVI KORHONEN, LAPPEENRANTA

Olavi Korhonen kertoi, että Lappeenrannassa jäseniä on parhaimmillaan ollut vähän yli 30. Osa vanhoista on kuollut ja osa on niin seniilejä, ettei heistä ole käytännön toimintaan.

OLAVI KORHONEN

URHO ALHO

– Nuorennusleikkaus on tehty vuonna 2000-2003, jolloin Samuli Pahalahti toimi puheenjohtajana. Mutta sitten hän sai työpaikan Salosta. Nuorisoporukka, varapuheenjohtaja mukaan luettuna, on kyllä edelleen korkeakoululla ole-massa, mutta minä olen nyt lähinnä vain taloudenhoitaja.

Korhonen lisäsi, ettei yhdistys ole järjestänyt mitään toimintaa pitkään aikaan. Hän itse muutti -80-luvulla Jyväskylästä Lappeenrantaan. Jyväskylässä Korhonen oli toiminut yhdistyksen puheenjohtajana.

– Menin heti muutettuani Lappeenrannan yhdistyksen vuosikokoukseen ja toimin siitä asti puheenjohtajana vuoteen -93. Sitten työelämä vei ja suutuin silloiseen liiton puheenjohtaja Kari Saareen niin, että yhdistys oli jäissä. Boikotoin kahta seuraavaa liittokokousta ja sitten Erkki Hartikainen soitti minulle 2001 ja kysyi, olenko vielä vapaa-ajattelija. Vastasin, että olen, hautaan

saakka.

Korhonen kertoi huomanneensa olevansa ateisti -90-luvun alussa. Sitä ennen hän oli hyvin pitkään agnostikko.

– Äitini toimi opettajana pyhäkoulussa, jossa soitin virret harmonilla. Sieltä oikeastaan sain uskontorokotuksen. Lukioaikoina vuorottelin aamuhartauksien säestäjänä erään Erkki Tuppuraisen kanssa, josta myöhemmin tuli kanttori, Korhonen myhäili.

Kirkosta hän kertoi eronneensa vuonna 1971.

URHO ALHO, KULTAISEN ANSIOMERKIN MIES

Raisiossa kävimme 8.11.2008 ja ennen kuin osallistuimme yhdistyksen syyskokoukseen, Paula Vasama kiinnitti Urho Alhon rintaan liiton kultaisen ansiomerkin. Alho kertoi, että hän tuli vapaa-ajattelijaksi 1955.

– Silloin oli vielä käytössä kirkkoherran puhutteleminen, mutta silloisen perustuslain valtiopäiväjärjestyssä kirjastossa katsottuani tiesin, että kun kirkkoherra kysyi syytä, vastasin vain, etten ole uskovainen.

Perustuslaki salli ihmisen joko kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan, eikä kirkkoherra kysynyt Alholta muuta. Hänen jälke-

sä kolme muuta kaveria meni eroamaan ja myös heiltä pastori kysyi syitä.

– Heillä oli vähän vaikeuksia, koska heillä ei ollut tällaista laillista taustaa. He kyllä saivat eron, mutta pastori Kivistö haukkui heitä, että koirat ja sellaiset ovat ulkona seurakunnasta.

Alho kertoi tutustuneensa eri filosofien ajatteluun ja siltä pohjalta heräsi kiinnostus myös uskontoihin. Kansakoulussa hän luki erilaisia uskonnollisia ajatuksia ja havaitsi, että koska ei ole uskovainen, on parempi olla muurin ulkopuolella.

– Katsoin, että ulkopuolelta voin arvostella uskontoa jyrkemmin kuin sisäpuolelta.

Raision yhdistyksessä pitkään aktiivisesti toiminut Alho pohti pyynnöstäni vapaa-ajattelun tulevaisuutta. Hänen nähdäkseen jo monikulttuurisuuden lisääntymisen vuoksi kirkkosidonnaisuus Suomessa väistämättä vähenee.

– Yksi tärkeä seikka ovat tietenkin myös taloudelliset tekijät. Ihmiset tarvitsevat ansaitsemansa rahan oman elämänsä monipuolistamiseen.

Alhon käsityksen mukaan nykynuoret näkevät maailman monitahoisempana sekä moniarvoisempana kuin vanhat, jotka on kasvatettu yhden uskon oppiin, ja tämä saattaa johtaa liiton jäsenmäärän kasvuun.

– Vaikaa kysymys on kuitenkin se, miten saisimme ihmisiä mukaan vapaa-ajattelijoiden toimintaan ja jäseniksi. Ihmiset pitäisi saada ymmärtämään, miten vain joukkona voimme vaikuttaa tulevaisuudessa Suomen tasavallassa, esimerkiksi lainsäädännön, koulujärjestyksen ynnä muun kautta.

Alho lisäsi olevansa tässä suhteessa aika optimistinen. Hän korosti erityisesti huumorin merkitystä vapaa-ajattelijain toiminnassa. Pilke silmäkulmassa harjoitettu kritiikki voi mennä paremmin perille kuin totinen torvensoitto.

VANHAA JA UUTTA RAISIOSSA

Syyskokouksessa puheenjohtaja Kari Hanka, liittoaustuksen jäsen, luovutti nuijan huomattavasti nuoremmalle Niko Saarille. Sukupolven vaihdos herätti yhdistyksen aktiiveissa innostusta.

NIKO SAARINEN

KARI HANKA

Kari Hanka kertoi, että yhdistyksellä on ikää 25 vuotta ja toiminnassa on edelleen mukana joitakin perustajajäseniä.

– Itse tulin mukaan vuonna -84 ja jäsenmäärä on ollut tasaisen laskeva, vanhoja on väistynyt ja tällä hetkellä jäsenmäärä on 30-40. Ongelmana on ollut se, että jäsenistömme keski-ikä on aika korkea. Nuorten voimien löytäminen on ensiarvoisen tärkeää tulevaisuuden kannalta.

Hanka kertoi halunneensa nuijanvaihtoa juuri tästä syystä. Niko Saarinen on häntä ainakin 40 vuotta nuorempi ja Saarisen on näin ollen helpompaa saada kontaktia nuorempiin.

– Uusia välineitä pitää kehittää ja löytää, nimenomaan nettipuolta pitää parantaa ja siihen pitää kiinnittää huomiota. Kohta ei paljon muuta ole, joten tämä on tulevaisuuden tie. Uudet mediat pitää osata ottaa käyttöön, Hanka pohdiskeli.

Hän kiitteli liiton johtoa siitä, että olemme alkaneet hoitaa jäsenyhdistysten ja liiton välistä yhteydenpitoa. Tämä on erittäin tärkeää, Hanka tähdensi.

– Yhteydenpidon täytyy olla tiiviimpää ja jatkuvaa, tämän pitäisi oikeastaan olla itsestään selvää. Tavalliselle ihmiselle homma ei saa mennä kovin korkealle tasolle, oppiriitojen ja vastaavien selvittely ei ole se, millä saadaan joukkoja liikkeelle. Tarvitaan ymmärrettävät ja selkeät ohjeet.

Hanka korosti, että oikeassa seurassa oppiriidat on syytä selvittää ja viedä vaikka kuinka pitkälle, mutta tavalliselle ihmiselle niitä ei tule tuputtaa. Ne menevät heiltä täysin ohi.

– Onhan noita sivistyssanoja, joista meikäläinen ei puoliakaan ymmärrä. Pitäisi kuitenkin ymmärtää, mistä puhutaan ja silloin se on vaikeaa. Tällaisia tavallisia talleja meidän pitäisi tavoittaa, sieltähän ne joukot löytyvät.

Uusi puheenjohtaja Niko Saarinen oli haastattelussa vielä yllätynyt valinnastaan, koska oli luullut tulevaisuuden sihteeriksi. Hänellä ei siten ollut vielä valmiina mitään uudistusmissiota.

– Sen voin kuitenkin sanoa, että mielestäni liiton nimi on jotenkin vanhahtava. Tästä on keskustelu aika paljon. Monet eivät ymmärrä, mitä vapaa-

ajattelu tarkoittaa ja uskonottomien liitto olisi paljon selkeämpi. En tosin ehdota mitään nimeä tässä vaiheessa. Mutta nykyinen nimi on vanhahtava, kun ajatellaan, mistä se on lähtöisin. Sehän juontuu -30-luvun työväenliikkeestä, Saarinen muisteli.

Hän myös pohti, ettei jäsenenä katso lopulta olevan edes väliä, vaikkei liiton jäsenmäärä kasvaisikaan, kunhan vain kirkosta erotaan kasvavaan tahtiin.

– Jos ollaan perusasteita, miksi pitäisi juuri tässä porukassa olla? Jos ajatellaan perusmissiotamme, riittää, että ateismi tai mikä onkaan lisääntyy maassamme.

Saarinen näkee tietyn sukupolvikuilun siinä, että vanhempi väki tahtois puuttua vain meidän omaan valtionuskontoomme, vaikka nykyään esimerkiksi islam on jo hyvinkin vahvasti läsnä suomalaisessa arjessa.

– On paljon helpompi haukkua kristinuskkoa, se on suorastaan ihan normaalia toimintaa. Islamista on paljon vaikeampi sanoa mitään, koska sitä en oikeastaan edes tunne. Vaikka tämä on rumasti sanottu, niin mielestäni on selvää, että islam on monta sataa vuotta jäljessä kristinuskon nykyisestä, varsin liberaalista asenteesta.

Uusi puheenjohtaja jatkoi, että kun islam nyt monikulttuurisuuden myötä tulee Eurooppaan, pitäisi kaikille olla selvää, ettei sellaista pidä hyväksyä mitä ei ikinä hyväksyttäisi kristinuskon taholta.

– Jos jollakin on sellaista asennetta, että haukutaan helposti kristinuskkoa, mutta islamilta hyväksytään paljon konservatiivisempia asenteita, on tämä kieltämättä vähän omituista.

Saarinen näkee, että rationalistijärjestöjen tulisi tiivistää yhteistyötä, vaikka kummeksuikin Skepsiksen tapaa jaotella uskonnolliset väitteet paranormaalin ulkopuolelle. Kuten Urho Alho, Saarinenkin korosti huumorintajun merkitystä. Hän kertoi lukeneensa joitakin skeptikkojen nettikeskusteluja ja ihmetelleensä muutamien skeptikkojen dogmaattista asennetta.

– Jos ei usko mihinkään yliluonnolliseen, pitäisi olla rento olo ja vain katsoa, onko täällä vaikka haamuja tai jotain. Tuollainen kiivas teilaaminen vähän ihmetyttää.

Kari Hanka kommentoi taustalta, että epikurlaisuutta voisi alkaa soveltaa laajemminkin ja tähdätä pahan olon torjuntaan. Rennosti ja huumorilla eteenpäin!

RAISION NUIJANVAIHTO.

YLE ja uskonto-ohjelmat

Teuvo Kantola, valtiot. maist.

Yle on lähettänyt neljänä maanantaina (uusinnat keskiviikkoisin) 29.12.2008 lähtien TV 1:ssä toimitaja Lilli Riihirannan tuottamia Mitä uskoa? -ohjelmia, joissa hän on esittänyt kirpeitä kysymyksiä ev.lut. kirkkojen pastoreille. Vastaajina oli kymmenkunta kirkkoherraa, naisia ja miehiä, monet teologian tohtoreita eri puolilta Suomea. Hän halusi kuulla heiltä vasta kirkon jäseneksi liittyttyään, mitä kristinusko tarkoittaa ja voiko hän sen vaatimukset ymmärtää ja hyväksyä. Hän oli sitä ennen täysi ateisti, joka nyt kuitenkin oli alkanut kaivata Jumalaa.

Riihiranta otti esille mm. naispappeuden sekä homo- ja lesboparien aseman kirkon jäsenenä. Hänelle kerrottiin, että jossakin seurakunnassa on jopa messu seurakunnan seksuaaliselle vähemmistölle. Yhden seurakunnan pastorin mukaan seksi kuuluu vain heteroille ja vain avioliittoon. Jeesus on ainoa pelastus ja Raamattu on kirjaimellisesti totta.

Jotkut pastoreista uskoivat helvettiin, mutta eivät kaikki. Kaikki heistä tuntuivat uskovan enkeleihin, mutta vain jotkut persoonalliseen Saatanaan. Langenneesta enkelistä tuli pimeyden enkeli, paholainen.

”Taivas on olemassa, siitä saa esimakua luonnosta ja erotiikasta”, sanoi eräs naispastori

Miksi Jumala sallii pahan, käsittämättömät karsimykset, maanjäristykset, tsunamit? ”Jumala tietää paremmin kuin minä”, oli yksi vastaus.

Sen ohjelmasta huomasin, että papit ajattelevat eri tavalla monista asioista.

Totuutta on tietenkin mahdollon löytää kristinuskonnosta, kun se ei ole totta. Se on vain ihmismielissä kehittynyt kuvitelma, toiveluomus kuolemattomuudesta.

Eivät naispappeus, homojen tai lesbojen siunaus ole ne ratkaisevat kysymykset kirkkoon kuulumiselle. Ne ovat sivuseikkoja. Tärkeintä on kysyä itseltään, uskooko Jumalan olemassa oloon, kuoleman jälkeiseen elämään, Jeesukseen, Pyhään Henkeen, sieluun ja esim. enkeleihin.

Jos uskoo, sopii vielä miettiä, missä tuo Jumala on, millaisia viimeisellä tuomiolla herätetyt kuolleet ihmiset ovat, miten he saavat takaisin järkensä ja miten heidän muistinsa on kuoleman jälkeen säilynyt vuosisatoja tai vuosituhansia.

Nykyiset tietomme maailmankaikkeudesta riittävät jo osoittamaan, että kristinuskon (ja islamin) Jumalalla ei ole mitään osuutta maailman synnyssä. Ihmisten itsekeskeisyys ja itsekkyyks sokaisee ne, jotka uskovat Jumalaan, joka seuraa heitä ja heidän tekojaan ja ajatuksiaan. Me tiedämme kosmologiasta, alkuräjähdyksestä, galaksien muodostumisesta, evoluutiosta ja kulttuurien kehityksestä jo niin paljon, että persoonallisiin Jumaliin uskomisesta kannattaa luopua. Ei nykyaikainen, järkevä ihminen voi toisinaan mitään jumalakuvia hyväksyä. Kristinusko on pelkkä tarina, satu. Siksi haluan pysyä uskonnottomana elämäni loppuun asti. Toivottavasti toimittaja Lilli Riihirantakin ymmärtää tämän tekemänsä Mitä uskoa? -ohjelmasarjan jälkeen erota kirkosta.

Myös valtionkirkosta pitää päästä eroon. Kaikkien uskontojen pitää demokraattisessa valtiossa olla tasa-arvoisia keskenään. Uskonnonvapaus tarkoittaa myös uskonnottomuuden vapautta.

Toinen tärkeä asia on, että kun nyt viime vuonna kirkosta erosi noin 50.000 jäsentä ja kirkkoon kuuluvien määrä on enää 80,7 % (heistäkin suuri osa vain tapakristittyjä), Ylen pitäisi antaa tälle uskonnottomalle väestöryhmälle oikeudenmukaisesti ohjelma-aikaa. Ei ole oikein, että evankelisluterilaisella kirkolla on valta-asema elämäntähtämysasioissa (mm. radion aamuhartaudet, television jumalanpalvelukset ja Pisara-ohjelmat).

Ehkä mallia voisi ottaa siitä, miten Yle on hoitanut maassamme ruotsinkielisten kansalaisten (5 % suomalaisista) ohjelma-asiat. Tasa-arvoisuuden kannalta myös uskonnottomat (lähes 20 % suomalaisista) pitäisi ottaa huomioon. Alkuun Yle voisi teettää esimerkiksi 4-osaisen ohjelmasarjan Miksi en usko? vastineeksi Mitä uskoa? -ohjelmalle. Uusintoihin saisimme mielenkiintoista katsottavaa 7 tuntia 20 minuuttia.

Tärkein ihmisoikeus ”unohtui”

Kalevi Hölttä

Ihmisoikeuksia (ja perusoikeuksia) on vaikea asettaa tärkeysjärjestykseen. Niitä punnitaan mahdollisissa ristiriitatilanteissa keskenään kussakin tapauksessa tilannekohtaisesti.

Mutta oikeus elämään on varmasti kaikkien mielestä tärkein ihmisoikeus. Jos ihminen tapetaan, hän menettää kaikki oikeutensa ja vapautensa. Miksi tästä perimmäisestä oikeudesta vaietaan verrattuna esim. lehdistön vapauteen ja mielenosoitusvapauteen? Iivo Masso kirjoitti viime lehdessä YK:ta arvostelevalle mielipiteensä ”YK:n ihmisoikeusjulistuksen unohtettu juhlapäivä”, jossa hän luettelee eräitä tärkeitä ihmisoikeuksia, kuten sanan- ja uskonnonvapauden, kansalaisten tasavertaisuuden ym. Mutta hän ei ollenkaan mainitse ihmisoikeuksien julistuksessa heti 3 artiklassa tärkeimpänä mainittua oikeutta elämään.

Syy Masson ja hänen kaltaistensa menettelyyn on ilmeinen. Jos aletaan vaatia ihmiselämän kunnioittamista, joudutaan arvostelemaan USA:n ja sen liittolaisten Israelin – ja jopa Viron – ihmisoikeuspolitiikkaa. Juuri NATO-maat syyllistyvät eniten ihmisten tappamiseen, joka on niiden ylivoimaisella tekniikalla todella helppoa. Uhreja on pitkin Lähi-Itää, Afganistania ja myös USA:ta. Toiselle sijalle tulevat eräät Afrikan valtiot, mutta pienellä valehtelullakaan listalle ei saa Venäjää tai Kuubaa.

Masson kirjoitus oli muodollisesti lähinnä YK:n ja myös Vapaa-ajattelijain liiton nuhtelemista, kun ne eivät ole riittävästi juhlistaneet ihmisoikeuksien julistuksen 60-vuotispäivää. Kirjoituksen todellinen kaunainen tarkoitus tosin paljastuu aika

pian. Tarkoitus oli vain YK:n julistusta keppihevosenä käyttäen hyökätä jälleen Venäjää, Kuubaa, ”neuvostotalitarismia” ja ”pahan akselia” vastaan. Luetteloon pitäisi kai lisätä Suomikin. Meillähän ei ole varsinaisesti vapaata lehdistöä tai televisiota, vaan monopoli, joka suoltaa yksipuolista propagandaa politiikasta ja historiasta. Mielenosoituksissa on nykyään mellakapoliseja enemmän kuin mielenosoittajia, ja puolisolitaalliset jouha-joukot ottavat kiinni ja sitovat aneemisia teinejä summamutikassa. Eroa Venäjään on vain suomalaisten paremmissa teleskooppipampuissa.

Aiheeseen liittyy liiton kannalta erikoinen tilanne. Vapaa-ajattelijoina esiintyy joukko äärioikeistolaisia ”keskustelijaita” myös liiton ylläpitämällä verkkosivulla keskustelu@vapaa-ajattelijat.fi. Osa heistä hyväksyy siviiliväestön tappamisen konfliktitilanteissa, kuten NATO:n Jugoslavian-pommitukset ja nyt Gazan valtioterrorin. Kysymyksessä on viattomille ”kostaminen”, mikä on ainakin tähän asti ollut vapaa-ajattelijoiden vieras perustelu. Rasistiset nimittelyt, kuten ”ryssä” ovat tulleet tavallisiksi. Liiton imago tässä huolestuttaa.

Mielestäni liiton sekä Vapaa-ajattelijajärjestö -lehden pitää keskittyä olennaiseen eli uskonnottomuuden edistämiseen. Asiaa ei palvele nykyisenlainen liiton politisoiminen – ei kommunismin tai punaviiheiden vastaisen kiivailun eikä muillakaan yksipuolisilla ideologioilla kannoilla. Yhtenäistä voimaa tarvitaan tieteen ja ateismin aseman parantamiseksi. Valtionkirkkoon kuuluu yhä 80 % väestä, ja ulkomailta tulee koko ajan uskovaisia lisää.

KOMMENTTI:

Sananvapaus ja oikeus elämään

Iivi Anna Masso

Jos joku pitää YK:n vuoden 1948 Yleismaailmallisen Ihmisoikeuksien julistuksen puolustusta äärioikeistolaisena ideologiana, kannanotto kertonee enemmän kommentoijasta itsestään kuin ihmisoikeusjulistuksesta tai sen puolustajasta. Sananvapaus ja oikeus elämään kytkeytyvät erottamattomasti toisiinsa: uusimpia hiljaisia todistajia siitä ovat 300 viime vuosina menehtynyttä venäläistä toimittajaa ja ääriislamistien murhaamat ”jumalanpilkkajat”.

Sananvapauden rajoittaminen on kaikkien epädemokraattisten hallitsijoiden ensimmäinen ja tehokkain keino peittää muita ihmisyyden vastaisia rikoksia ja välttää vastuuta niistä. Lukija, joka kaiken saatavilla olevan tiedon valossa edelleen puolustaa modernin aikakauden verisintä totalitaristista hirmuvaltaa, ei voi esiintyä kovin tosissaan yhdenkään ihmisoikeuden puolustajana.

Suomi ei ole sekulaari valtio

Jarkko Tontti, Kirjailija, OTT, VTM, D.E.A

Hämmennyneenä luen Tapani Hietaniemen Vapaan Ajattelijan 6/08 jälkikirjoituksessa esittämää Juha Sihvolan johtopäätöstä. Ainakin juristeille on itses- tään selvää, että Suomen ja Yhdysvaltojen perus- tuslait eroavat toisistaan perustavalla tavalla suh- teessaan uskontoihin. Yhdysvaltojen perustuslain niin sanotussa First Amendmentissa todetaan, että "Congress shall make no law respecting an estab- lishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof ..." Sikäläisen oikeuskulttuurin mukaisesti tämä on vasta alku. Iso kasa Korkeimman oikeuden ratkaisuja täsmentää mitä sekularismi käytännössä tarkoittaa.

Toisin on Suomessa. Perustuslain 76 § kuuluu näin: "Kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkkolain säätämisyjärjestyksestä ja kirkkolakia koskevasta aloi- teoikeudesta on voimassa, mitä niistä mainituissa laissa erikseen säädetään."

Eli yhdellä uskontokunnalla on perustuslain- tasoinen erityisasema. Sillä on myös oma kirkkola- ki, kuten on ortodokseillakin. Lisäksi on lukematon määrä lainsäädännön ja oikeuskäytännön yksityis- kohtia, joissa maailmankatsomukset asetetaan eriar- voiseen asemaan. Osan näistä Sihvola ansiokkaasti nostaa esiin.

Yleishuomiona voi todeta, oikeusjärjestelmi- en vertailu on äärimmäisen vaikeaa. Se on oma akateeminen oppialansa, jonka asiantuntijat ovat harvassa (minäkään en niihin kuulu). Erityisen vaikeaa vertailu on silloin, kun oikeusjärjestelmät eroavat toisistaan oikeuskulttuurisen syväraken- teen tasolla. Yhdysvalloissa ja Manner- ja Pohjois- Euroopassa kirjoitetun lainsäädännön ja sitä tulkit- sevien oikeustapausten suhde on hyvin erilainen. Yhdysvaltojen liittovaltion rakenne aiheuttaa lisäpul- mia. Joidenkin osavaltioiden perustuslait eivät ole läheskään niin sekulaareja kuin liittovaltion perus- tuslaki. Esimerkiksi Tennesseeen perustuslaissa on muodollisesti yhä voimassa kohta, joka kieltää ateis- tien pääsyn liittovaltion hallitukseen sekä pappien toimimisen lainsäätäjinä.

Paljon helpompaa vertailu on Euroopan maiden välillä, johon Sihvolankin ehkä välillä kannattai- si suunnata huomionsa. Aiheen kannalta hedel- mällisin vertailukohde on Ranska, Turkin ohella Euroopan ainoa sekulaari valtio. Ranskan perus- tuslain 1 artikla alkaa näin: "La France est une République indivisible, laïque, démocratique et so- ciale." Eli vapaasti suomennettuna: Ranska on jaka- maton, tunnustukseton (tai sekulaari), demokraat- tinen ja sosiaalinen tasavalta."

Eroakirkosta.fi

Heikki Orsila

Vuosi 2008 oli mahtava Tampereen vapaa- ajattelijaille. Medianäkyvyyttä riitti ympäri vuoden, erolaskurin lukema nousi kuukau- desta toiseen kovaa tahtia. Eroakirkosta.fi -palvelu rikkoi ennätyksen. Peräti 47 000 henkilöä jätti val- tionkirkon palvelun kautta. Kaiken kaikkiaan noin 50 000 henkilöä erosi valtionkirkosta. Tämän lisäk- si palvelu täytti viisi vuotta.

Matt. 13:12 sopii kuvaamaan viime vuoden ero- tilastoja; "Jolla on, sille annetaan, ja hän on saava yltäkyllin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin mitä hänellä on." Asukasluukuun suhteutettuna eni- ten erotaan suurissa kaupungeissa, joissa jo entuu- desta on paljon eronneita. Isoista kaupungeista kärjessä ovat Jyväskylä, Oulu ja Tampere.

Tarkempia lukemia löytyy eroakirkosta.fi -sivus- toltta (1.1.2009 uutinen sisältää linkin kuntakohtai- siin tietoihin).

Eroajista 40 % on naisia. Tämä trendi ei ole muuttunut vuosien varrella. Eroajien keski-ikä on noussut. Vuonna 2007 alle 30-vuotiaiden osuus oli 55 %. Vuonna 2008 sama luku oli 49 %.

Yleisin syy eroamiseen on kirkollisvero. Eroaminen painottui taas loppuvuoteen, mikä joh- tuu siitä, että henkilöt eroavat juuri ennen vuoden vaihdetta välttääkseen seuraavan vuoden kirkollis- veron. Tässäkin tehtiin uusi ennätys; vuoden vii- meisenä kolmena päivänä erosi noin 2500 henkilöä. 31.12. ylitettiin 1000 eroa, mikä on kaikkien aikoi- den päiväennätys.

Juhlimiseen on myös muita syitä. Eroakirkosta.fi -palvelu täytti viisi vuotta 21.11.2008. Sen kunni- aksi järjestimme lehdistötilaisuuden Tampereen va- paa-ajattelijoiden toimistolla, sekä pidimme samana päivänä juhlat yhdistyksen aktiiviporukalle.

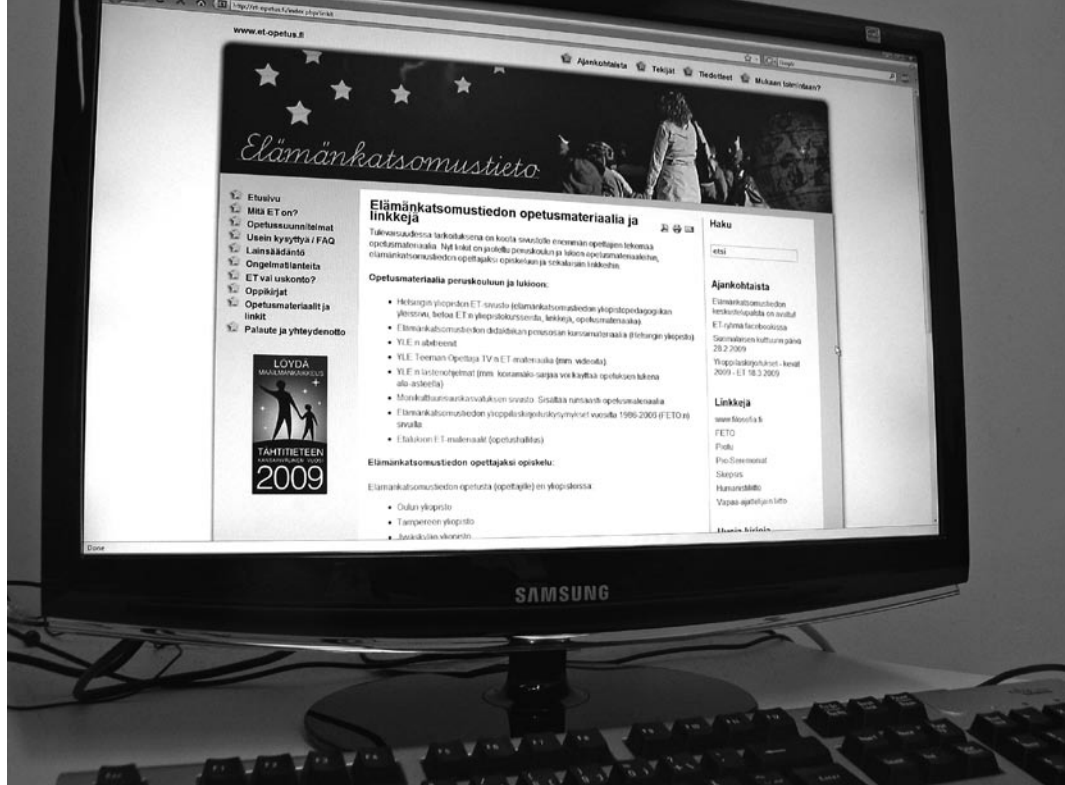
Palvelun pyörittäminen ei ole kokouksissa is- tumista tai työryhmätoimintaa. Lähes kaikki ai- ka menee sähköpostin lukemiseen ja kirjoittami- seen. Palvelun viisivuotisen olemassaolon aikana sitä käytti noin 132 000 henkilöä. Näin suurilla

määrillä on tärkeätä, että yksittäinen ero voi keski- määrin työllistää projektin henkilöstöä vain muu- taman sekunnin. Muuten palvelu ei voisi toimia vapaaehtoistyönä. Tämän vuoksi olemme automa- tisoineet kaiken arkirutiinin. Käsien selvitetään vain poikkeustapauksia.

Palvelun tarkoituksesta on ollut keskustelua va- paa-ajatteliijoissa. Tarkoituksena ei ole saarnata ateismin puolesta tai kerätä jäseniä vapaa-ajatteli- joihin, vaan edistää valtion ja kirkon erottamista vähentämällä valtionkirkon jäsenmäärää. Mikäli tuputtaisimme vapaa-ajattelua palvelun käyttäji- le, voisi se tuntua tavallisesta vierailijasta siltä, että sivusto kehottaa vaihtamaan yhden uskonnon toi- seen. Tämä voisi vähentää kirkosta eroamista, mikä on vastoin toimintastrategiaamme.

Kirjoittaja on Eroakirkosta.fi:n tiedottaja.

Elämäkatsomustiedon sivusto ET-OPETUS.FI avattiin 28.11.2008

Timo Poranen & et-opetus.fi-tekijät

Elämäkatsomustieto (ET) on uskontokuntiin kuulumattomille tarkoitettu katsomusaine peruskoulussa ja lukiossa. Myös uskontokuntiin kuuluvat, joiden oman uskonnon opetusta ei järjestetä, voivat osallistua ET:n opetukseen. Elämäkatsomustieto on monitieteinen oppiaine. Siihen kuuluu aineksia mm. filosofiasta, yhteiskuntatieteistä ja kulttuuritieteistä. Elämäkatsomustiedon opetus aloitettiin Suomessa 1985 ja tällä hetkellä elämäkatsomustietoa opiskelee noin 30.000 oppilasta ja sen oppilasmäärät ovat kasvussa.

Elämäkatsomustiedon opetuksen kehittäminen ja tiedottamisen parantaminen oli yhtenä keskustelun aiheena Tampereen vapaa-ajattelijoiden järjestämässä jäsentapaamisessa syksyllä 2006. Keskeisenä ongelmana havaittiin olevan se, että elämäkatsomustiedosta oli koululaisten vanhempien hyvin vaikeaa saada tie-

toa. Parhaimmaksi tavaksi esitellä ET:n opetusta ja siihen liittyvää lainsäädäntöä todettiin olevan asiapitoisen www-sivuston tekeminen. Sivuston tärkeimmäksi kohderyhmäksi tuli koululaisten vanhemmat, mutta tarkoituksena oli huomioida myös opettajat ja kuntien opetusasioista päättävät virkamiehet.

Projektin alku oli hidasta. Järjestimme asiasta kiinnostuneiden kesken tapaamisia, joissa ideoitiin sivuston materiaalia ja teknisiä ratkaisuja. Materiaalin tuottaminen käynnistyi todenteolla vasta alkusyksystä 2008, ja julkaisukuntoon sivut saatiin marraskuun 28. päivä. Sivuston tekoon osallistui yli kymmenen henkilöä ympäri Suomea. Palautetta ja kehitysideoita sisällöstä saatiin mm. elämäkatsomustiedon opettajilta sekä elämäkatsomustiedon opetuksessa olevien koululaisten vanhemmilta. Julkaisun yhteydessä sivustosta lähetettiin lehdistötiedote, minkä ansiosta sivustolla vieraili ensimmäisen viikon aikana yli 2000 asiasta kiinnostunutta.

Sivusto tarjoaa tietoa elämäkatsomustiedon esittelyn lisäksi mm. elämäkatsomustiedon ja uskonnon opetuksen eroista, oppikirjoista ja verkossa olevista opetusmateriaaleista. Sivustolla on myös usein kysyttyjä kysymyksistä vastauksineen sekä lista ajankohtaisista elämäkatsomustietoon liittyvistä tapahtumista.

Sivustoa on tarkoitus kehittää edelleen ja kaikki asiasta kiinnostuneet ovat tervetulleita mukaan sivuston kehittämiseen ja ylläpitoon. Palautetta ja kehitysideoita voi antaa palaute-lomakkeella tai lähettämällä sähköpostia suoraan osoitteeseen info@et-opetus.fi. Tule mukaan -osiossa luetellaankin suunnitella olevia laajennuksia sivustolle. Esimerkiksi tulostettavat ET:n esittelymateriaalit kunnille, opettajille ja koululaisten vanhemmille, opetusmateriaalit ja oppikirjojen tarkempi esittely, ruotsin- ja englanninkieliset esittelysivut sekä keskustelupalsta kaipaavat tekijöitä.

Sivuston yhtenä keskeisenä tarkoituksena on myös tarjota vanhemmille tietoa elämäkatsomustiedon opetukseen liittyvistä ongelmista. Esittelemme sivustolla yleisiä opetusjärjestelyyn liittyviä ongelmakohtia sekä annamme vanhemmille ohjeita ongelmatilanteiden ratkaisemiseen. Sivuston kautta vanhempien on myös mahdollista pyytää ulkopuolista apua vaikeampien ongelmien ratkaisemiseksi.

.....

Tampereen vapaa-ajattelijat sekä Filosofian ja elämäkatsomustiedon opettajat FETO ry tekivät joulukuussa kirjelmän opetushallitukselle elämäkatsomustiedon opetukseen pääsemiseen liittyvistä ongelmista. Vaikka katsomusaineiden opetukseen tuli uusia määräyksiä perusopetuksen opetussuunnitelmien uudistuksen myötä vuonna 2003, antavat monet kunnat edelleen elämäkatsomustiedon opetuksesta harhaanjohtavia tietoja. Kirjelmää var-

ten käytiin läpi eri kuntien Internetissä olevia koululuonnitautumislomakkeita sekä ET:stä vanhemmille jaettavaa tiedotusmateriaalia.

Ongelmia vaikuttaa olevan erityisesti uskontokuntiin kuulumattomien oppilaiden ohjaamisessa elämäkatsomustietoon, sekä niin sanotun kolmen oppilaan säännön noudattamisessa. Nykyisen lainsäädännön mukaan uskontokuntiin kuulumatomat pitäisi ohjata automaattisesti elämäkatsomustiedon opetukseen, eikä vapautusta uskonnon opetuksesta ole enää tarvetta anoa. Opetuksen järjestäjän (yleensä kunta, ellei kyseessä ole yksityinen koulu) olisi myös annettava elämäkatsomustiedon opetusta, mikäli kunnan alueelta löytyy kolme uskontokuntiin kuulumatonta. Monissa kunnissa kerrottiin lainvastaisesti, että koulussa pitää olla kolme oppilasta. Lisätietoa opetushallitukselle lähetetystä kirjelmästä löytyy et-opetus.fi:n tiedotteista.

Vapaa Ajatteliija 1/2009 sisällysluettelo:

Jussi K. Niemelä: Pääkirjoitus – Keisari ilman vaatteita

Jussi K. Niemelä: Maailma ja sen selitys

Iivi Anna Masso: Hyvän puolella, pahaa vastaan

Jaakko Wallenius: Onko Intelligent Design tiedettä?

Uskomatonta mutta totta!

Robert Brotherus: Maailman menoa – Obama ja Jeesus

Teutori: Lajista

Jeesus & Mo

Ja me Vaparit nauroimme niin!

Jussi K. Niemelä: Vapaa-ajattelun kasvot lähikuvassa 1

Keskustelua:

Teuvo Kantola: YLE ja uskonto-ohjelmat

Kalevi Hölttä: Tärkein ihmisoikeus ”unohtui”

Iivi Anna Masso: Sananvapaus ja oikeus elämään

Jarkko Tontti: Suomi ei ole sekulaarinen valtio

Heikki Orsila: Eroakirkosta.fi

Timo Poranen & et-opetus.fi-tekijät: Elämänkatsomustiedon sivusto et-opetus.fi avattiin 28.11.2008

Lähetätkää minulle lisätietoja

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Tilaan Vapaa Ajatteliija -lehden

☐

Haluan liittyä jäseneksi

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Valitse jäsenyhdistyksesi edelliseltä aukeamalta:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

SÄHKÖPOSTI _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI